

09.12.2013.

Aktualitātes www.lizda.lv

- LIZDA nav pieļāvusi IZM ieceri samazināt 40% piemaksu par pedagogu papildu pienākumiem
- Izstrādāts Ministru kabineta noteikumu projekts par izglītības iestāžu vadītāju vērtēšanu
- Arodbiedrības izvirzītās prasības valdībai
- IZM apņēmusies uzlabot finanšu plānošanu pedagogu darba samaksai
- Ieliec arodbiedrībai atzīmi par darbu 2013.gadā!

Preses apskats

Pēdējos gados pieaudzis privāto izglītības iestāžu skaits, īpaši tālmācībā	3
Pārbaudīs IZM padotībā esošo izglītības iestāžu atbilstību drošības normām.....	4
Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai: IZM bīda augstskolas uz apvienošanās ceļa	5
Izglītība un Kultūra: Valsts budžetā plānotie izdevumi izglītībai un zinātnei	6
Izglītība un Kultūra: Pārmaiņu skolas - resurss inovācijām	9
Izglītība un Kultūra: Ko darīt ar skolēnu emocijām?.....	12
Izglītība un Kultūra: Latvijas skolēnu sasniegumi atbilst ES un OECD dalībvalstu vidējam līmenim..	19
Tiesībsarga konferencē šogad runās par bilingvālo izglītību un valsts garantēto medicīniskās palīdzības minimumu	23
Francijā skolotāju streika dēļ slēgtas skolas	24
Valdība akceptē IZM ierosinājumu nesamazināt finansējuma sadali pedagogu atalgojumam 2014.gadam	25
Diena: Plaisa starp Latvijas skolām	26
Diena: Pāreju uz e-grāmatām nosauc par «katastrofu».....	28
Diena: Otra slodze pēc skolas – mājās.....	29
Diena: Daniela, 10. klase: labās skolās ir liela slodze	30
Diena: Madara, 11. klase: mājasdarbu dēļ nav laika piekerties ZPD	32

Diena: Atklāta un godīga skola.....	34
IZM apņēmusies veikt virkni pasākumu finanšu līdzekļu plānošanas uzlabošanai.....	35
Izglītības ministrs: Vispārējā izglītībā svarīgi ir nodrošināt bērniem vienlīdzīgas iespējas	37
Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai: Pārdalot budžeta vietas, cer panākt lielāku augstākās izglītības atbilstību darba tirgus vajadzībām	39
Turpinās bezmaksas sporta izglītības semināri reģionos	42
Pētījums: Skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā lauku skolās zemāki nekā pilsētas skolās.....	43
tabula - OECD ziņojums par skolēnu zināšanu līmeni 2012.gadā.....	44
Pētījums: 93% iedzīvotāju uzskata, ka izglītības kvalitāte Latvijā jāuzlabo	46
IZM paraksta līgumu ar Pasaulē Banku par pētījumu jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādei	48
LIZDA cer, ka ministra maiņas gadījumā turpināsies darbs pedagogu algu paaugstināšanai	49
Sporta organizācijām sadala 1,4 miljonus latu valsts kapitālsabiedrības ziedojuma.....	50

Pēdējos gados pieaudzis privāto izglītības iestāžu skaits, īpaši tālmācībā

Publicēta: 07.12.2013.

Šogad Latvijā izglītības programmu ir iespējams apgūt 146 privātajās izglītības iestādēs, kas ir par 18 privātajām izglītības iestādēm jeb 14% vairāk nekā iepriekšējā mācību gadā, informatīvajā ziņojumā par izveidojušos situāciju ar trūkstošo finansējumu 2013./2014.mācību gadā pedagogu darba samaksas nodrošināšanai privātajām izglītības iestādēm norāda Izglītības un zinātnes ministrija (IZM).

Pēdējā gada laikā par astoņām izglītības iestādēm ir pieaudzis privāto pirmsskolas izglītības iestāžu skaits, par četrām - vispārizglītojošo sākumskolu, par trīs - vispārizglītojošo pamatskolu, par divām - bērnu un jauniešu interešu izglītības iestāžu un par vienu - vispārizglītojošo vidusskolu skaits.

Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) dati septembra sākumā liecināja, ka privātajās izglītības iestādēs vispārējās izglītības programmas apgūst 6233 izglītojamie, tostarp 1847 piecgadīgie un sešgadīgie bērni, bet 4379 bērni privātajās skolās mācās 1.-12.klasē.

Salīdzinot šo kopējo izglītojamo skaitu ar kopējo izglītojamo skaitu 2012.gada 3.septembrī, ministrija secinājusi, ka tas ir pieaudzis par 1340 izglītojamajiem jeb par 27%. Piecgadīgo un sešgadīgo bērnu skaits privātskolās audzis par 46% jeb 585 bērniem, bet 1.-12.klasē - par 755 skolēniem jeb 21%.

IZM norāda, ka lielākais izglītojamo skaita pieaugums ir vērojams divās privātajās izglītības iestādēs. Rīgas Tālmācības vidusskolā izglītojamo skaits pieaudzis par 319 izglītojamajiem jeb 60%, bet tālmācības vidusskolā "Rīgas Komerceskola" - par 105 izglītojamajiem jeb 350%, proti, no 30 līdz 135 audzēkņiem.

Laura Zaharova
LETA

Pārbaudīs IZM padotībā esošo izglītības iestāžu atbilstību drošības normām

Publicēta: 06.12.2013.

Izglītības un zinātnes ministrs Vjačeslavs Dombrovskis ir uzdevis izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) valsts sekretārei Sandai Liepiņai līdz 23.decembrim veikt pārbaudes visās IZM padotībā esošajās profesionālās izglītības iestādēs un koledžās. Pārbaudē jāvērtē profesionālās izglītības iestāžu un koledžu ēku tehniskais stāvoklis un ēku atbilstība normatīvo aktu prasībām un ekspluatācijas noteikumiem.

Vienlaikus nekavējoties ir jāiesniedz ministram viedoklis par nepieciešamību apsekot IZM resora iestāžu sabiedriskās un publiskās ēkas, kā arī ministrijas valdījumā esošās ēkas. Tāpat jāiesniedz viedoklis par nepieciešamību aktualizēt evakuācijas jautājumus IZM padotībā esošajās profesionālajās izglītības iestādēs un koledžās, IZM resora iestāžu ēkās, un rīcību krīzes situācijās, rīkojot apmācības.

Papildu informācija:

Una Ahuna-Ozola
Izglītības un zinātnes ministrija
Ministra padomniece komunikācijas jautājumos
tālrunis: +371 29144896
e-pasts: una.ahuna-ozola@izm.gov.lv

Preses relīze
LETA

Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai: IZM bīda augstskolas uz apvienošanās ceļa

Publicēta: 05.12.2013.

Turpmākie gadi nesīs ne tikai izmaiņas valsts finansēto studiju vietu sadalē, bet arī augstāko mācību iestāžu specializācijā un programmu piedāvājumā. Iespējams, notiks arī dažu augstskolu apvienošanās, un Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) jau saredz konkrētus piemērus optimizācijai.

IZM ir pabeigusi sarunas ar deviņām augstskolām par valsts atbalstīto studiju vietu sadali. Tām turpmāk būs jāturas stingrāk pie noteiktākas specializācijas, lai izvairītos no programmu dublēšanās un sadrumstalotības, kā arī būs vairāk jāsadarbojas. Ņemot vērā arvien lielāko pieprasījumu pēc profesionāļiem dabas zinātnēs, inženierzinātnēs un būvniecībā, IZM plāno palielināt budžeta vietu skaitu tieši šajās nozarēs, bet pakāpeniski samazināt valsts finansējumu par 20% sociālo zinātņu un izglītības programmām, jo šajā sektorā vērojama speciālistu pārprodukcija, savu redzējumu studiju vietu sadalē pamato IZM.

Vienīgā, kurā finansējuma pārdale nākamgad nav plānota, ir Rīgas Stradiņa universitāte (RSU), ko IZM raksturojusi kā «praktiski vienīgo augstskolu Latvijā, kas ir ar skaidru, stratēģisku misiju». Pārējām augstskolām ministrija vairāk liek darboties specializācijas virzienā. Rīgas Tehniskā universitāte tiek mudināta stiprināt inženierzinātņu un tehnoloģiju, kā arī arhitektūras un būvniecības zinātnes, bet ar laiku pilnībā atteikties no klasiskajām sociālajām zinātnēm, kas esot Latvijas Universitātes (LU) specialitāte. RTU vadība par gaidāmajām pārmaiņām sakās esot domājusi jau laikus, jo ik gadu noticis samazinājums sociālo zinātņu jomā. Faktiski budžeta vietu skaits RTU nemainīšoties, tikai notikšot iekšēja šo vietu pārbīde.

LU, sākot ar nākamo studiju gadu, apcirpums skars veselības aprūpes programmas, kur budžeta vietas tiks samazinātas par 16%, jo Veselības ministrija norādījusi uz zināmu medicīnu pārprodukciju.

Latvijas Lauksaimniecības universitātei (LLU) ieteikts specializēties lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un pārtikas tehnoloģijās, tāpēc jau nākamgad tai netiks piešķirtas budžeta vietas pedagoģijas un socioloģijas studijām. LLU gan uzskata šādu soli par pārsteidzīgu, jo tā jau iepriekšējos gados noīsinājusi vietu skaitu šajās programmās par 40 procentiem.

Daugavpils universitātē (DU) par 20% samazinās finansējumu pedagoģijas studiju programmām, kā arī vairs netiks uzņemti studenti datorzinātņu programmā. Tāpat Ventpils augstskolā par 20% saruks finansējums sociālo zinātņu jomā. Rēzeknes augstskolā (RA) tiks pārtraukta uzņemšana vēstures un filozofijas programmās, kā arī pārveidots tulkošanas virziens. RA turpmāk vairāk stiprinās inženierzinātņu jomu.

Savukārt Liepājas universitātē tiks izveidota studiju programma fizikas un matemātikas skolotāju sagatavošanai.

IZM ne tikai pārdala studiju vietas, bet arī meklē optimizācijas iespējas, piedāvājot vairākām izglītības iestādēm apvienoties. Atsaucoties uz RSU veiksmīgo pieredzi divu medicīnas koledžu pievienošanā, tā tiek rosināta pārņemt savā pakļautībā arī Daugavpils Medicīnas koledžu un Rīgas 1. medicīnas koledžu. Savukārt RTU apsver apvienoties ar Latvijas Jūras akadēmiju (LJA). Ja RTU uzskata, ka tas būtu lietderīgs solis, jo jau tagad tā īstenojot akadēmijas doktorantūras studijas, tad LJA, kas pirms 20 gadiem atdalījās no RTU, uzskaita vairākus bet, kāpēc to nevajadzētu darīt, piemēram, minot tās izvietojumu, kas ir pārāk tālu no RTU. Vēl viens labs optimizācijas modelis tiek saskatīts LU un Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas apvienošanā, pamatojot ar studiju programmu dublēšanas novēršanu valsts augstskolās.

Aisma Orupe
Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai

Izglītība un Kultūra: Valsts budžetā plānotie izdevumi izglītībai un zinātnei

Publicēta: 05.12.2013.

LIZDA biroja eksperte sociāli ekonomiskajos jautājumos Valsts finansējums izglītībai attiecībā pret iekšzemes kopproduktu (IKP) ir svarīgs indikators, kas dod priekšstatu par valsts atbalstu izglītībai. Izglītība ir pakalpojums, kura nodrošināšanai finansējumu ik gadu piešķir no Latvijas valsts konsolidētā kopbudžeta.

Likumā „Par valsts budžetu 2014. gadam” tiek atspoguļoti plānotie valsts konsolidētā budžeta izdevumi funkcionālā sadalījumā.

Turpmāk analizēti plānotie kopbudžeta izdevumi valstī kopā un izglītībai laika periodā no 2012. gada līdz 2016. gadam.

Valstī kopā budžeta izdevumus no 2013. gada līdz 2016. gadam ir plānots palielināt apmēram par 277 327 827 latiem. Tas nozīmē, ka šajā laika periodā tiek plānots saražot vairāk IKP, kas ļaus papildu finansējumu novirzīt kādai no nozarēm. Latvijas kopbudžeta izdevumus procentos no IKP valstī izglītībai ir plānots katru gadu samazināt.

No 2013. gada līdz 2016. gadam valsts budžeta izdevumus paredzēts samazināt no 29,5 līdz 25,8 % no IKP, bet izglītībai – no 2,8 līdz 2,0 % no IKP. IKP izdevumu samazinājums nenozīmē, ka valsts budžeta plānotie izdevumi (miljonos latu) samazinās.

Prognozēts, ka no 2013. gada līdz 2016. gadam valsts konsolidētā budžeta izdevumi (miljonos latu) palielināsies, bet izdevumi izglītībai samazināsies par 67 659 943 latiem, kas saistīts ar Eiropas Savienības (ES) fondu projektu īstenošanas noslēgumu 2013. gadā.

Latvijā konsolidētais kopbudžets sastāv no divām savstarpēji saistītām daļām:

no valsts konsolidētā budžeta un pašvaldību (pilsētu, novadu) budžetiem. Valsts budžets un pašvaldību budžets ietver pamatbudžetu un speciālo budžetu. Valsts kopbudžeta galvenā sastāvdaļa ir pamatbudžets. Lai raksturotu precīzāk, kur un cik valsts budžeta un pašvaldību budžeta izdevumu ir plānots novirzīt izglītībai no 2012. gada līdz 2016. gadam, papildus tika analizēts Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) finansiālo rādītāju kopsavilkums.

Plānotie kopējie valsts budžeta izdevumi izglītībai laikā no 2012. gada līdz 2016. gadam samazināsies par 130 940 475 latiem, kas skaidrojams ar to, ka noslēdzas 2007.–2013. gada ES fondu projektu īstenošanas periods. Pašlaik vēl tiek izstrādāti ES fondu 2014.–2020. gada plānošanas dokumenti un, plānojot valsts budžetu, aptuvenie skaitļi netiek iekļauti, bet jaunajā plānošanas periodā tiks paredzēts papildu finansējums.

Valsts pamatfunkciju īstenošanai budžetā no 2012. gada līdz 2016. gadam plānots palielināt izdevumus izglītībai par 19 014 164 latiem.

Arodbiedrības prasība, kas daļēji iekļauta 2014. gada valsts budžetā, ir zinātnes bāzes finansējuma palielināšana 3 100 000 latu apmērā.

Pašvaldību budžeta izdevumi izglītībai parasti veido lielāko daļu no valsts kopbudžeta izdevumiem izglītībai, jo tie veidojas no mērķdotācijām jeb finansējuma pedagogu darba samaksai, valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (VSAOI) un pirmsskolas izglītības iestāžu uzturēšanai.

Lielākā daļa pašvaldību budžeta tiek paredzēta izglītības sistēmas uzturēšanai.

Tā tiek izlietota pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai, VSAOI un izglītības iestāžu uzturēšanai, un šī naudas summa netiek iekļauta, plānojot valsts budžetu 2014. gadam, jo tā netiek finansēta no valsts kopbudžeta, bet to finansē katra pašvaldība sava budžeta iespēju robežās. Valsts kopbudžetā pašvaldību budžetu no 2012. gada līdz 2016. gadam plānots palielināt par 18 313 230 latiem.

Arodbiedrības prasības, kas daļēji iekļautas 2014. gada pašvaldību budžetā: palielināt pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes par 5 %, pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogiem apmaksāt divas stundas par papildu pienākumiem, kvalitātes piemaksas nodrošināt arī tiem pedagogiem, kuri pakāpi ieguvuši pēc Eiropas Sociālā fonda (ESF) projekta „Pedagogu konkurētspējas veicināšana izglītības sistēmas optimizācijas apstākļos”.

Ar 2014. gada 1. janvāri tiek samazināta VSAOI likme. Pašlaik VSAOI likme vispārējā gadījumā ir 35,09 %, no kuriem 24,09 % maksā darba devējs un 11 % – darba ņēmējs, bet nākamgad tā tiks samazināta līdz 34,09 %, no kuriem 23,59 % maksās darba devējs un 10,5 % – darbinieks. Tas nozīmē, ka uz darba devēja likmes samazinājuma rēķina pašvaldībām veidosies mērķdotāciju ietaupījums, kas netiks samazināts, tātad būs iespēja papildus novirzīt līdzekļus pedagogu darba apmaksai.

2013./2014. mācību gads skaitļos Pēc Valsts izglītības informācijas sistēmas (VIIS) datiem, 2013./2014. mācību gadā Latvijā vispārējās izglītības iestādēs (dienas un vakara skolās, izņemot speciālās izglītības iestādes) kopā mācās 198 156 skolēni, kas ir par 1 % jeb 1025 skolēniem mazāk nekā 2012./2013. mācību gadā. Skolēnu skaits ir samazinājies 80 novados un pilsētās, bet skolēnu skaita palielinājums ir 39 novados un pilsētās. Skolēnu skaita samazinājums palielina to skolu skaitu, kurās mācās līdz 100 skolēniem:

2013./2014. mācību gadā tādas ir 250 vispārējās izglītības iestādes (dienas un vakara skolas), savukārt 2012./2013. mācību gadā to bija par 19 mazāk – 231 skola.

Daļēji tas ir skaidrojams ar tendenci, ka no laukiem vecāki brauc strādāt uz pilsētām un bērnus paņemt līdzī, jo skolēnu skaita palielinājums ir vērojams tieši Pierīgas reģionā, kā arī ar vispārējo iedzīvotāju skaita samazināšanos, jo cilvēki masveidā emigrē no valsts.

Skolēnu skaita samazināšanās ir pamats pedagoģisko likmju samazinājumam:

2013./2014. mācību gadā ir par 3 % likmju mazāk nekā 2012./2013. mācību gadā.

Pedagoģisko likmju samazinājums 2013./2014. mācību gadā ir 79 novados un pilsētās, bet palielinājums – 40 novados un pilsētās. No izglītojamo skaita izglītības iestādē ir atkarīga arī pedagogu darba samaksas likme:

jo vairāk izglītojamo, jo lielāku samaksu par pedagoģisko likmi nosaka izglītības iestādē. Pedagogu darba samaksa par pedagoģisko likmi vispārējās izglītības iestādēs (dienas un vakara skolās) Latvijā 2013./2014.

mācību gadā ir palielinājusies vidēji par 3 % jeb 10,26 latiem, salīdzinot ar 2012./2013. mācību gadu.

Pedagogu darba samaksa par pedagoģisko likmi ir palielinājusies 112 novados un pilsētās, bet samazinājusies – 17 novados un pilsētās.

Palielinājums saistīts ar to, ka summā ir iekļauta administrācija (direktors un direktora vietnieki), atbalsta personāls un pedagogi par ESF projekta ietvaros iegūto 3 4. vai 5. kvalitātes pakāpi saņem piemaksu attiecīgi 8, 20 un 25 % apmērā no MK noteikumos Nr. 836 noteiktās zemākās mēneša darba algas likmes. Tas nozīmē, ka 17 novados un pilsētās pedagogiem, kam nav nevienas kvalitātes pakāpes, darba samaksa par pedagoģisko likmi ir samazinājusies attiecībā pret 2012./2013. mācību gadu un šāda situācija ir iespējama arī pārējos 112 novados un pilsētās.

Nemainot vai būtiski nepilnveidojot esošo finansēšanas modeli „nauda seko skolēnam” un rēķinoties ar ikgadēju izglītojamo skaita samazinājumu, turpināsies mazo lauku skolu optimizācija un pedagoģisko likmju skaita samazināšanās.

IZM sola, ka viens no galvenajiem tās nākamā gada uzdevumiem būs izglītības finansēšanas sistēmas pilnveide vai tāda jauna modeļa izstrāde, pēc kura varēs konkrēti un konsekventi plānot pedagogu algu pieaugumu nākamajiem gadiem.

Izglītība un Kultūra

Izglītība un Kultūra: Pārmaiņu skolas - resurss inovācijām

Publicēta: 05.12.2013.

Pārmaiņu skolas ir resurss inovācijām, laboratorija, kurā veido 21. gadsimta mācīšanās un mācīšanas modeļus – atziņas, kuras izkristalizējās Sorosa fonda– Latvija (SFL) iniciatīvas „Pārmaiņu iespēja skolām” 2. kārtas noslēguma konferencē „Kopienas skola – resurss Latvijas kopienu šodienai un nākotnei”, kas notika Rīgā 29. novembrī.

SFL iniciatīva „Pārmaiņu iespējas skolām” tiek īstenota kopš 2009. gada.

Tās 1. kārtā 2009.– 2010. gadā iesaistījās 58 Latvijas vispārizglītojošās skolas no 41 novada, veidojot modeļus mazo skolu saglabāšanai un to darbības paplašināšanai atbilstoši vietējās sabiedrības vajadzībām un interesēm.

Iniciatīvas 2. kārtā 2012.–2013. gadā atkārtoti iesaistījās 35 skolas (attīstības centri), kuri varēja saņemt maksimālo grantu 15 000 eiro, savukārt pirmo reizi iniciatīvā tika atbalstīti 11 projekti, kas aptver 15 mazās lauku skolas, katram projektam saņemot maksimālo 20 000 eiro atbalstu. Abās iniciatīvas kārtās paralēli projektu aktivitāšu īstenošanai skolās un vietējās kopienās projektu īstenošanai tika sniegtas konsultācijas un nodrošinātas tālākizglītības iespējas – individuālas konsultācijas, konsultatīvas vizītes skolās, izglītojoši un praktiski semināri un vasaras skolas – ar vietējo un ārvalstu izglītības, kopienu sociālās attīstības un uzņēmējdarbības speciālistu līdzdarbību.

SFL iniciatīvas 2. kārtas „Skola kā kopienas attīstības resurss” mērķis bija veicināt mazo skolu attīstību par daudzfunkcionāliem kopienas izglītības, kultūras un sociālā atbalsta centriem, rosinot pašvaldības un vietējo sabiedrību novada attīstības kontekstā izmantot mazās skolas kā intelektuālu un fizisku resursu, kas var nodrošināt iedzīvotāju vajadzībām atbilstošu pakalpojumu klāstu un veicināt uzņēmējdarbības attīstību.

„Iniciatīva „Pārmaiņu iespēja skolām” Latvijā sākās krīzes vissmagākajā brīdī ar mērķi sniegt atbalstu mazajām lauku skolām un mazināt atstumtības un noslāņošanās draudus mūsu sabiedrībā.

Kopš tā laika iniciatīva apliecinājusi, ka kopienas skolas Latvijas modelis ir sociāla un izglītības inovācija ar augstu potenciālu, kas vienlaikus gan sasaucas ar jaunākajām atziņām pedagogijā, gan palīdz meklēt dzīvotspējīgus risinājumus 21. gadsimta informācijas sabiedrības un globalizācijas kontekstā,” atzīmē iniciatīvas vadītāja Aija Tūna.

Viņa stāsta, ka pārmaiņu skolu iniciatīva attīsta un 21. gadsimta Latvijas kontekstā jaunatklāj ideju par kopienas skolu, kas abpus Atlantijas okeānam dažādos veidos pazīstama jau kopš 19. gadsimta beigām.

20. gadsimta sākumā to tālāk attīstīja pazīstamais filozofs un izglītības darbinieks Džons Djuī, akcentējot holistisko sociālo pārmaiņu filozofiju un saredzot kopienas skolu kā demokrātijas, kā dzīvesveida praktizēšanas vietu. „Pēdējos gadu desmitos pētnieki jau runā par kopienas skolu kā sociālā kapitāla veidošanās vietu, kurā vairojas mūsu spējas dibināt un attīstīt cilvēku, biedrību, pieredzi un attiecību tīklus, kas satur mūs kopā kā sabiedrību,” piebilst A. Tūna.

Katra no iniciatīvas dalībiskolām veidoja savu – tieši savai pašvaldībai un saviem iedzīvotājiem piemērotu – skolas funkcionēšanas modeli, kas ietver ne vien izglītības pieejamības nodrošināšanu, bet arī kultūras, sporta, sociālā atbalsta un citus pakalpojumus.

Skola kļūst par vietu, kur vietējie ļaudis sanāk kopā, lai spriestu par savas kopienas nākotni un izstrādātu konkrētus rīcības soļus, lai no esošās situācijas nokļūtu uz vēlamo. „Vienā ēkā tagad esam pamatskola, kā arī mūzikas un mākslas skola.

No rītiem skolēni mācās, bet no pēcpusdienas līdz vēlam vakaram rosās un kaut ko dara dažāda vecuma iedzīvotāji. Seniori vingro un nūjo, vidējā paaudze nodarbojas ar jogu, bet jaunie – ar ielu vingrošanu un moderno deju apguvi.

Daudz kas izdodas, ja ir vēlme darīt," savā pieredzē dalās Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskolas direktore Janīna Pužule.

„Iniciatīva devusi iespēju daudzām lauku kopienām atklāt dārgumus, kas vienmēr ir bijuši līdzās, bet ne vienmēr ir tikuši pamanīti, atzīti un, iespējams, arī pieejami visiem kopienas cilvēkiem. Šis darbs manī ir vairojis pārliecību, ka, izkāpjot no sava profesionālā vai nozariskā redzējuma kastes, paveras tik daudz jaunu iespēju, kas pat mazākam ciemam dod spēku darīt lielus darbus un kļūt par vietu, kurā cilvēki vēlas dzīvot un strādāt," secinājis Latvijas Lauku foruma valdes priekšsēdētājs un SFL iniciatīvas konsultants Valdis Kudiņš.

Kopiena ir tik stipra, cik stipra ir tās skola Atskatoties uz paveikto, Brocēnu vidusskolas projekta vadītāja Laura Miķelsone noslēguma konferencē stāstīja, ka, jau rakstot projektu, zinājuši, ka tas būs par attiecībām – kā gudrāk un saskanīgāk dzīvot savā kopienā. „Esam iemācījušies runāt ar iedzīvotājiem viņu valodā, nevis skolotāju profesionāļu valodā," sacīja L. Miķelsone. Viņa lepojās, ka, pateicoties tālmācības programmai, kas tapusi projekta laikā, šajā mācību gadā skolēnu skaits palielinājies par 80 bērniem. Viņi dzīvo Kanādā, ASV, Anglijā, Īrijā, bet mācās Latvijā, turklāt bieži vien reizē ar bērniem mācās arī viņu vecāki.

Kā vērtīgu ieguvumu L. Miķelsone minēja arī iespēju izglītot auklītes 80 stundu kursus. Savukārt tie cilvēki, kuri projektā mācījās rakstīt projektu pieteikumus, novadam piesaistījuši jau 40 000 latu. Brocēnu vidusskola nākotnē ir gatava apzināt un uzņemties rūpes par tām jomām, par kurām patlaban neviens neatbild.

Tirzas pamatskolas direktore un projekta vadītāja Svetlana Ziepniece secinājusi, ka vieglāk ir īstenot tās ieceres, par kurām paši vienojas. Pateicoties projektam, skola ir kļuvusi nozīmīga vietējiem cilvēkiem un gatavojas „Gruntvig" projekta īstenošanai un iedzīvotāju foruma organizēšanai nākamajā gadā, lai apzinātu un vienotos, ko kopīgiem spēkiem vēl varētu darīt savā kopienā.

Dagdas novada brīvā laika pavadīšanas centra „Upmalas" projekta vadītāja Žanna Ļaha zina, ka arī turpmāk meklēs savos cilvēkos talantus, jo jau tagad izdevies atklāt brīnišķīgas rokdarbnieces un viņa ir pārliecināta, ka tādu ir vēl un vēl, tikai jāmeģina izvest sabiedrībā.

SFL iniciatīvas konsultants Jānis Baltačs lepojas, ka projekta gaitā īstenoti 17 uzņēmējdarbības projekti, radīti e-katalogi, kuros realizēt un iegādāties vietējo amatnieku izstrādājumus, piemēram, www.orudi.lv piedāvā iegādāties Latgales amatnieku darbus. Šo mājaslapu radījušas Baltinavas un Briežuciema nevalstiskās organizācijas „Sukrumi" un „Saulesvece". Par projekta finansējumu sagādātas augļu žāvēšanas un vakuumpakošanas iekārtas, un vietējie cilvēki domā, kā laukos izaudzēto ražu pārstrādāt, kā ražot veselīgus pārtikas produktus un tos izdevīgi realizēt. Skolas

apzinājušas savas iespējas un spējas piedāvāt vasaras nometņu organizēšanu, tūrisma pakalpojumus u. c.

Apes novada Sikšņu pamatskolas direktore Una Reķe atzina, ka viss it kā notiek pats no sevis, tikai vajag vienu, kas pamudina un iedrošina.

Vietējo skolu iniciatīvām nepieciešams valsts atbalsts Pētījumā, ko veica Baltijas Sociālo zinātņu institūts (BISS) Dr. sc. soc. Evijas Kļaves vadībā, blakus potenciālam un pozitīvajiem sasniegumiem, ko uzrādījusi iesaistīto skolu un pašvaldību darbība, akcentēts tas, cik svarīga ir pašu skolu un lauku kopienu vajadzība pēc skolas un gatavība uzņemties atbildību par skolas nākotni, darbībā parādot, kā mazā skola neatkarīgi no formālās izglītības funkcijas saglabāšanas vai pārtraukšanas ietekmē kopienas dzīvi un tās kvalitāti. Tāpat pētnieki norāda uz valsts līmeņa atbalsta nepieciešamību šādām vietējām skolu iniciatīvām, kas ietver „izpratnes iegūšanu par to, kas ir kopienas skola un kādi ir tās ieguldījumi kopējā tautas attīstībā, sava viedokļa un attieksmes izvērtēšanu par mazo lauku skolu nozīmi un nākotni, koordinētas starpnozarju politikas veidošanu, uzņemoties savstarpēji dalītu finansiālu atbildību par kopienas skolas darbības nodrošināšanu". Tiesa gan – Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības departamenta direktores vietniece Ineta Īvāne atbalstu 134 skolu kā daudzfunkcionālo centru darbībai solīja vien ar 2017. gadu.

Arī turpmāk ar pārmaiņu skolu pieredzi un jaunumiem varēs iepazīties interneta vietnē www.parmainuskolas.lv.

Daiga Kļanska
Izglītība un Kultūra

Izglītība un Kultūra: Ko darīt ar skolēnu emocijām?

Publicēta: 05.12.2013.

Latviešu valodas aģentūras rīkotajā seminārā skolotājiem, kuri strādā ar skolēniem, kas atgriezušies Latvijā pēc mācībām ārzemēs, Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas profesore Dr. psych.

Guna Svence skaidroja, kā veidojas skolēnu emocijas.

Tā kā ikviens skolotājs ikdienas darbā saskaras ar dažādām bērnu emocijām, publicējam psiholoģes lekcijas pārskatu un praktiskus ieteikumus, kā rīkoties, lai bērni skolā justos droši, saprasti un atbalstīti.

Jaunākie pētījumi ģenētikā Pirms trīsdesmit gadiem psiholoģijā mācīja, ka hipotēzes par bērna psihi var pamatot, sākot ar gada vecumu, taču tagad ir pētījumi, kuros pierādīts, ka savu bērnu pusaudžu uzvedību varam sākt izskaidrot pat ar mātes izjūtām bērna gaidīšanas laikā. Ir pierādīts, ka auglis nemītīgi pieskaņojas mātes emocijām. Tātad kopš bērna ieņemšanas brīža mātes pieredzētais ietekmē bērna smadzenes, personību, emocionalitāti, temperamentu un augstākās domāšanas spēju pamatu. Protams, nevar apgalvot, ka visas bērna slimības vai uzvedības izpausmes rodas tikai no mātes domām. Ir uzskats, ka apmēram 40–50 % gadījumu bērnu uzvedību, kuru mēs novērojam un piedzīvojam skolā, ir ierosinājušas mātes izjūtas, domas, slimības utt. laikā, kamēr viņa iznēsāja savu mazuli. Tāpēc skolotājiem vajadzētu atbrīvoties no nereti simtprocentīgās vainas izjūtas un emocionāli atslābt, saprotot, ka nevar izmainīt gēnus un bērna pieredzi. Izrādās, ka pārdzīvotā mātes, skolotāju un aprūpes personu agresija, ciešanas u. tml.

var ietekmēt bērnu tad, kad viņš jau būs liels. Tas nozīmē, ka būs situācijas, kurās skolotāji nevarēs mainīt bērna uzvedību, bet tikai ierobežot viņa apdraudējumu citiem. „Es to stāstu, lai jūs saprastu, ka emocijas neradās vakar, aizvakar vai no tā, ka bērns aizbrauca uz ārzemēm dzīvot, – tās rodas jau ar ieņemšanas brīdi,” uzsvēra G. Svence.

Ir pierādīts: ja māte, gaidot bērnu, ir pakļauta hroniskam stresam, stresa hormoni no mātes organisma pāriet uz bērna organismu. Agrāk uzskatīja, ka bērns no mātes asinsvadiem saņem tikai glikozi, bet tagad ir pierādīts, ka saņem arī kortizolu un citus stresa hormonus. Mātes sajūtas un izjūtas draudu situācijā veido aktivizāciju noteiktā bērna smadzeņu apgabalā, un viņš vēlāk izaug par pusaudzi vai jaunieti. Un vēl – ja māte, komunicējot ar bērnu līdz trīs gadu vecumam, dzīvo stresā un aizsargājas no briesmām, izrādās, šī uzvedība tiek iekodēta arī bērnam. Un viņš var dzīvot pēc aizsardzības scenārija – visu laiku gaidot briesmas, uzbrukumu.

Viņš to nedara apzināti, tas ir saistīts ar hormonālo balansu vai disbalansu. Ir ļoti svarīgi saprast, ka šāda dzīves koncepcija jeb uzvedības koncepcija – aizsardzība – ir saistīta ar stresa hormonu klātesamību visā ķermenī.

Emocionālās traumas Bērna attīstību ietekmē arī mātes emocionālās traumas. Ne tikai gēni un mātes sajūtas, iznēsājot bērnu, ietekmē bioķīmiju, bet arī emocionālās traumas.

Ir pierādīts, ka līdz trīs gadu vecumam starp māti un bērnu ir simbiotiskā saite. Bērns (arī auglis) emocionāli, bioķīmiski un elektromagnētiski (jeb – kā psiholoģijā saka – zemapziņas līmenī) meklē māti. Tāpēc vislielākā emocionālā trauma ir tad, ja bērns tiek atstāts līdz trīs gadu vecumam.

Šī simbiotiskā saite nāk no dzīvnieku pasaules – bērns ar savu signālu meklē savas mātes signālu, un trauma ir tad, kad to nesaņem.

Jau sen ir pierādīts, ka atkarībā no tā, kas notiek ar māti un bērnu līdz trīs gadu vecumam, kad pastāv šī simbiotiskā saite, izveidojas divi galvenie iespējamie piesaistes stili, kas veido cilvēka komunikācijas stilu vēlāk. Pirmais stils ir nedrošais, kad cilvēkam ir raksturīga izvairīšanās, bailes, saspringums, piemēram: ja kāds ienāk viņa teritorijā, reakcija ir neuzticības un baiļu pilna un ārēji var izpausties kā vērošana caur pieri, neuzticēšanās citiem, bēgšana.

Tas ir kods zemapziņas līmenī. Otrais stils ir drošais piesaistes stils – kad bērns ir drošs komunikācijā, negaida briesmas, bet uzvedas adekvāti drošajai piesaistei. Agresija rada traumas, tā saistās ar apkārt notiekošajiem strīdiem, kad rodas izjūta, ka tuvie cilvēki neatbalsta, ka bērns nevienam nav vajadzīgs, ka viņš ir vainīgs, jo vecāki strīdas.

Jaunākie pētījumi bioloģijā un psihofizioloģijā pierāda, ka nevis gēni vienmēr nosaka visu cilvēka uzvedību, bet gēnus var bloķēt emocionālie pārdzīvojumi. Kad šie pārdzīvojumi ir spēcīgi, šūnā esošās proteīnu ķēdes nobloķē gēnā esošo informāciju, piemēram, spēcīga emocionālā pārdzīvojuma rezultātā var tikt nobloķēts gēns, kurš atbild par stresa hormonu apturēšanu, jo organisms dabiskā un veselīgā vidē nevar ilgstoši izturēt stresu. Proteīni nobloķē gēnu. Tas ir pilnīgi jauns atklājums.

Izrādās, ka cilvēka ķermenī ir gēns, kas labvēlīgos apstākļos iedarbina stresa hormona apstāšanos. Ja šis gēns tiek nobloķēts, stresa hormoni turpina vairoties.

Tie pārpludina organismu.

Un, ja bērnībā nav pietiekamas emocionālās aprūpes, tad šī gēna, kas atbild par stresa hormonu izdalīšanos un apturēšanu virsnierēs, darbība ir traucēta. Ar šo faktu var izskaidrot arī neloģiskas pašnāvības. Pašlaik, protams, farmakoloģija iet savu uzvaras gājieni un ir izdomātas zāles, kas gēnu atver mākslīgi, lai stresa hormoni tiktu nobloķēti.

Loģika un emocijas Ir izpētītas atsevišķu cilvēku, kuri pārcietuši vardarbību un pašnāvību, smadzenes pēc nāves.

Visu šo cilvēku smadzenēs ir novērotas izmaiņas hipofīzē. Tā ir smadzeņu daļa, kas atbild par emocijām.

Ja cilvēks regulāri ir bijis afekta stāvoklī, tad organiskie smadzeņu audi hipofīzes rajonā ir izmainītā stāvoklī, salīdzinot ar normālā stāvoklī esošu cilvēku audiem.

Ja cilvēks (bērns) regulāri ir piedzīvojis traumas, viņš nevar loģiski paskaidrot arī neadekvātu rīcību, ja tā ir veikta afekta stāvoklī. Tāpēc bieži vien, sākot runāt ar skolēnu un jautājot, kāpēc viņš ir darījis kaut ko, viņš nevar loģiski atbildēt. Un te ir viens ieteikums – runājot ar emocionāli uzbudinātiem bērniem, nejaudājiet, izmantojot apstākļa vārdu „kāpēc”, jo tas prasa loģiku, bet, ja viņš kaut ko ir darījis emocijās, loģika ir izslēgta. Var jautāt: pastāsti – kas notika? Ko tu jūti? Kas tevi... (sadusmoja, apbēdināja utt.)?

Vienlaikus – ja bērns jums sāk loģiski atbildēt uz jebkādi formulētu jautājumu, bērns ir atgriezies pie loģikas, ko kontrolē smadzeņu daļa, kas vairs nav limbiskajā daļā, par loģiku atbild smadzeņu garoza.

Līdz ar to, runājot ar bērnu, cilvēku, kurš ilgstoši ir piedzīvojis emocionālas traumas, ir svarīgi zināt, ka viņā visbiežāk ir aktivizēta nevis loģikas, bet emocionālā daļa. Skolotājiem būtu jāapgūst sarunu veidošana emocionāli afektīvās situācijās un jāiegūst pamatzināšanas krīžu intervencē, jo bieži akūta situācija ir jārisina šeit un tagad – un nav laika gaidīt psihologu vai psihiatru. Tāpat skolotājiem būtu nepieciešams mācīt, ko viņiem darīt ar savām emocijām.

Ir pierādīts, kā rodas sociopāti – cilvēki, kas ignorē sabiedrības normas.

Viņi dara visu, kas ir pretstatā noteikumiem, un ļoti labi apzinās, ko dara. Viena no versijām, kāpēc izaug vardarbīgi sociopāti, – viņiem bērnībā ir pietrūcis pieskārienu, emocionālā kontakta un aprūpes. Ir pierādīts, ka apskāvieni, pieskārieni caur ādu iedarbina pozitīvo bioķīmiju. Āda ir savienota neironu tīklā, kura darbības sākums slēpjas smadzenēs. Ja asinīs regulāri saglabājas paaugstināts stresa hormona kortizola līmenis, tad uzvedības pamatā nereti ir agresija – nepieciešamība kādam fiziski uzgrūsties, iesist, tādējādi psihē neapmierinātā dziņa pēc mīlestības un aprūpes tiek aizvietota ar pretēju darbību tam, ko patiesībā grib bērns, – aprūpes un mīlestības pilnai saskarsmei. Te bieži var palīdzēt fiziskas aktivitātes, rotaļas, spēles ar pieskārieniem (plaukstiņspēles, apskāvieni u. tml.). Tāpēc daudziem pusaudžiem patīk, piemēram, sports, jo sporta stundās var izpaust uzkrātās emocijas un ar fiziskas aktivitātes palīdzību var samazināt agresiju.

„Domāju, ka izglītības sistēmā vajadzētu ieviest arī speciālu psihohigiēnas priekšmetu, kurā mācītu, kā vadīt savas emocijas,” atzina G. Svence. Izrādās, pirms Otrā pasaules kara skolotāju institūtā bijis šāds mācību priekšmets, kur tas viss ticis mācīts.

Šodienas skolotāji nereti nezina, ko darīt, kad kādam skolēnam klasē sākas emocionāls afekts. Vācu kolēģi (M. Štuks, Leipcigas Universitāte) iesaka izglītībā ieviest principu, ka, plānojot mācību stundas, sākumā jāparedz īpaši vingrinājumi ķermenim, piemēram, spēle, kas ļauj skolēniem izpaust savas jūtas, tostarp ķermeniski (kustības, spēles ar rokām, apskāvieni u. tml.), kas vispirms caur limbiskās (nevis ar loģiskās) sistēmas aktivizāciju ļautu koncentrēties, atvērties vielas uztverei ar loģiku.

Stunda būtu jāsāk nevis ar jaunās vielas definīciju, bet ar kontakta atrašanu ar bērnu. Ir vajadzīgs pieskāriens, ritms. Tad caur ādu informācija nonāk smadzenēs.

Ar pozitīvas agrīnās aprūpes trūkumu pusaudžu vecumā var izskaidrot ne tikai uzvedības problēmas, bet arī citas uzvedības pazīmes, kas nereti šausmina pieaugušos, tās ir arī agrīnās dzimumattiecības un grūtniecība. Novārtā atstātu bērnu ķermenis kliež pēc vajadzības būt nozīmīgiem, pieņemtiem, mīlētiem. Ja to nesaņem, notiek uzvedības kompensācija – agresija, neadekvāta uzvedība, vienaldzība.

Ja vecāki patiešām ir pametuši bērnu, viņš meklē aizstājējus. Tāpēc, strādājot ar maziem bērniem, noder apskāvieni, rotaļas, mīkstās rotaļlietas. Taču, strādājot ar lielākiem bērniem, jau ar četrus gadus vecumu vispirms būtu jāattīsta bērna prasme pateikt, kā viņš jūtas. Emocijas ir jāsavieno ar loģiku. Protams, jābūt konsekventi laipnam pret bērnu, lai viņš noņemtu aizsargbarjeru.

Tiklīdz emocijas savienojas ar loģiku, process notiek. „Pirmā recepte – centies darīt visu, lai bērns nomierinās un uzticas tev;

un otrā recepte – rosini verbalizēt sajūtas un jūtas!” ieteica profesore.

Jautājums no auditorijas:

„Ko darīt, ja jaunieši bučojas klasē?" G. Svence:

„Es piedāvāju jauniešiem pēc stundas aprunāties savā kabinetā. Cik tas jums ir svarīgi? Kā jūs domājat, kā man kā skolotājai vajadzētu uzvesties?"

Aprunāties arī par to, kā jūs kā skolotāja jūtaties klases priekšā. Empātijas pazīme ir ne tikai tā, kad mēs runājam par to, ko otrs jūt, bet prasme izteikt skolēniem arī savas jūtas.

Protams, ja bērns jau ir sociopāts, viņš pateiks: man vienalga, kā tu jūties. Tad ir jāsāk ar noteikumiem." Drošības meklēšana Skolotājam vajadzētu ļaut skolēnam saprast, ka viņš te vienmēr var justies droši. Pusaudžiem un sākumskolēniem drošību dod ne tikai skolotājs, bet arī vienaudži. Piemēram, ja bērns ir atbraucis no ārzemēm, es noteikti ieteiktu klasē uzspēlēt spēli „Slepenais draugs": bērni izvelk zīmīti, par kuru no klasesbiedriem tuvākajā mēnesī rūpēsies tā, lai viņš to nepamana. Vai arī – nodrošināt, ka stundās nekad neviens nesēž pa vienam.

Piemēram, izveidot stundu kā karuseli, kurā ir iekšējais un ārējais aplis. Iekšējā apļa skolēniem izdala konkrētās mācību tēmas teksta gabaliņus, ko katrs no viņiem skaidro tam klasesbiedram, kas sēž viņam pretī ārējā aplī. Pēc tam ārējā apļa skolēni pārsēžas par vienu krēslu uz priekšu un iekšējā apļa skolēni to pašu teksta gabaliņu stāsta jau citam skolēnam.

Pēc tam, klasei dzirdot, aptaujā ārējo apli: ko viņi sapratuši no mācību vielas, ko stāstīja klasesbiedri iekšējā aplī. Pirmkārt, notiek komunikācija, iekļaujot arī atstumtos, otrkārt, ir arī nedaudz sacensības, jo iekšējais aplis saņem atzīmi pēc ārējā apļa stāstītā – tas motivē būt aktīviem.

Jo mērķis ir iemācīt otram tā, kā tu gribētu, lai tevi māca.

Ir izpētīts: tad, kad cilvēks ir aktīvs, smadzenēs parādās bioķīmiska viela, ko sauc par serotonīnu.

Motivācijas trūkuma pamatā ir serotonīna trūkums smadzenēs. Tā jau ir apātija – depresijas pirmā pazīme. Apātiju var saistīt vai nu ar aizsardzību, vai nu ar to, ka smadzenēs nav šīs vielas. Un to var atjaunot tikai ar aktivitātēm, kas patīk, ar fizisku kustību. Gan hiperaktīvajiem, gan depresīvajiem bērniem ir serotonīna trūkums smadzenēs, tāpēc bērni skrien uz sportu.

Hiperaktīvie bērni paši ar savu kustīgumu atjauno serotonīna daudzumu, kas nepieciešams, lai vispār neapstātos aktivitātē.

Depresīvie neko nedara, vienkārši ieiet apātijā. Izmantojamās metodes – darbs grupās vai pārī, lai bērns nav viens. Lai bērns nejūtas svešinieks, jo tad, ja nebūs, ar ko draudzēties, ja nebūs atbalsta un ja stundas būs apātiju veicinošas, viņš nenāks uz skolu. Piemēram, pusaudžiem galvenais motīvs skolas apmeklēšanai ir satikt draugus. Ja strādā ar mazajiem bērniem, tad krīzes intervencē, strādājot ar emocionālām problēmām, ir jāpieļauj regresija jeb atkāpšanās agrīnajā vecumposmā: rāpties klēpī, raudāt, sūkā pirkstu – darīt visu, kas nomierina.

Tāpēc nodarbībās uzdevumi jāveido tā, lai bērns nebūtu visu laiku viens.

Aizsardzības mehānismi Bērnu, pusaudžu un arī pieaugušo uzvedībā var izpausties aizsardzības mehānismi. Tie ir aizsardzība pret to, kas cilvēkam ir nepatīkams.

Bēgšana Bēgšana ir viens no aizsardzības mehānismiem.

„Man arī kā klases audzinātājam bija pieredze ar pusaudžiem, jauniešiem, kas lietoja alkoholu. Katru otro dienu dzēra un nenāca uz stundām. Kā skolēns nebija skolā, tā zvanīju vecākiem un vilkām ārā no parka. Protams, bija jābūt autoritātei, spiedienam utt.” Bēgšana ir arī totāla izvairīšanās no kontakta.

Skolēnu bēgšanas gadījumā ir jāsāk ar kontakta atjaunošanu – pamazām, pamazām jāsāk runāties.

Bet arī jāērēkinās, ka nelaidīs klāt. Ja pēc diviem mēnešiem viņš nereaģē, ir jātaisa konfrontācija. Tātad ir jāizrunājas ar viņu, bet to ir jāprot darīt. Ja skolotājs nav apmācīts to darīt, varētu būt grūti.

Identifikācija Tiem, kas jūtas pazaudējušies, ir vajadzīgs cilvēks, tēls, rotaļlieta, kurai līdzināties. Identifikācija nozīmē – es atgriežos mātes klēpī. „Manā klasē bija puisis, kas bija vientuļš mājās, tāpēc lasīja daudz grāmatu. Viņš bija identificējies ar Dž. D. Selindžera romāna „Uz kraujas rudzu laukā” galveno varoni.

Viņš to imitēja pilnībā, un tas palīdzēja izdzīvot krīzes situācijās. Puisis tādējādi atrada patvērumu. Tā var izskaidrot arī iesaistīšanos sektās. Kāds puisis piecpadsmit gadu vecumā identificējās ar sātānistiem – nokrāsoja melnus matus, sāka nēsāt melnu ādas mēteli, miroņgalvas utt.; starp citu, ja sāk nēsāt miroņgalvas, taisīt pīrsingu – tas ir aizsardzības mehānisms. Hipotēze ir tāda – ja es identificējos ar destruktīvu ideju, kurai ir melna krāsa, skūtgalvi, miroņgalvas, – tā ir manas emocionālās pasaules pazīme. Arī tetovējumi: es pašiznīcinos – es daru sev sāpes. Es sevi nicinu, jo es nicinu pasauli. Lai cilvēks to dara – tas ir viņa patvēruma, protams, izņemot gadījumus, ja sākas vardarbība pret citiem. Jums nav tiesību likt izņemt pīrsingu vai noņemt tetovējumus.

„Laujiet viņam būt tajā tēlā,” pieredzē, sasaistot to ar teoriju, dalījās lektore.

Projekcija Projekcija izpaužas, citiem piedēvējot to, kā pašam trūkst. Skolēns citos redz to, kas viņam pašam ir problēma. Tā ir atspoguļošana.

Arī runājoties ar citiem, viņš vispirms jūt sevi.

Citi ir viņa spogulis. Maziem bērniem līdz pat pusaudža vecumam ir tāds fenomens kā iedomu draugs.

Tas arī ir patvēruma. Tas var būt gan identifikācija, gan patvēruma.

Cilvēks, kas ir guvis emocionālo traumu, smadzenēs rada tēlu un reāli viņu arī redz. Ideāls piemērs ir Karlsons. Iedomu drauga radīšana saistīta ar bērna izdzīvošanas mehānismu smadzenēs.

Jaunākie pētījumi parāda, ka smadzenēs ir hormoni, kas atbild par veselību un izdzīvošanu, – acetilholīns.

Tas izdalās tad, kad ar kādu ir pozitīva komunikācija.

Tāpēc komunikācija ir gandrīz vienīgais skolotāja līdzeklis... Skolotāju spēkos ir mainīt metodiku, kas saistīta ar pozitīvu komunikāciju.

Aizvietošana Aizvietošanas mehānisms strādā, ja savas patiesās emocijas nedrīkst izpaust tā, kā pats vēlas, ja šī izpausme ir saistīta ar vardarbību pret citu dzīvu būtni un par to var saņemt sodu, piemēram, tā vietā, lai sistu mācai vai klasesbiedram, bērns slepus sāk mocīt dzīvniekus vai skrāpēt sienu. Bērns vienkārši zina: ja sitīs kādam, tad tiks sodīts, tāpēc apzināti cenšas to nedarīt. Domu gaita ir šāda: to, ko es patiesībā gribu darīt, varu aizvietot ar citu darbību, par kuru mani nesodīs.

Senāk cilvēki daudz vairāk fiziski strādāja, tas samazināja agresiju. Mūsdienās, kad bērnība tiek pagarināta, jo nav vairs jāveic fizisks darbs, nereti uzkrājas aktivitātes hormoni un to, identificējoties ar agresīviem paraugiem, sāk izpaust par katru cenu.

Ja stundās regulāri izmanto piespiedu klusēšanas taktiku, kad runā tikai skolotājs, un klasē būs bērni, kas uzkrājuši stresa hormonus, kāds starpbrīdī pēc mācību stundas noteikti kādam iebliezīs vai atradīs citu veidu, kā samazināt stresu, – to prasa organisms. Tā ir aizvietošana.

Noliegums Noliegums ir nākamais aizsardzības mehānisms.

Bērns saka: „Goda vārds, es to neizdarīju!” Un viņš tā arī domā! Viņš noliedz to, kas viņam ir emocionāli traumējošs. Piemēram, situācija klasē. Skolotājs saka: „Vai, cik tev skaisti, Jānīt, izdevies uzzīmēt!” Bet Jānītis nošņāc „Nekas man nav skaisti!” un aiziet no klases. Viņš noliedz sevi, jo ir dusmīgs uz sevi.

Tāpēc reizēm ir svētīgi šādus bērnus neslavēt publiski, bet gan atgriezenisko saiti nodrošināt klusām.

Izstumšana Izstumšana ir nolieguma galējā forma, kad smadzenes aizmirst, ko cilvēks ir darījis. Tas notiek īpaši smagos, traumatiskos gadījumos, kad reāli neatceras, – tās ir amnēzijas pazīmes. Tā notiek, piemēram, pēc izvarošanas, pēc citādas fiziskās vardarbības.

Regresija Regresija ir uzvedība, kas nav adekvāta konkrētajā vecumposmā. Piemēram, kad desmitgadīgs bērns uzvedas kā piecgadīgs.

„Mēs jau arī tā uzvedamies, piemēram, esot blakus mammai. Var teikt, ka regresija ir pozitīva, ja tā palīdz pārvarēt emocionālo pārdzīvojumu. Tāpēc es iesaku spēlēties,” aicināja profesore.

Var palīdzēt rotaļveida stundas, kad lelle sarunājas ar lelli vai maska ar masku. Tad, kad bērnam ir maska, viņš vieglāk var pateikt to, ko domā.

Reaktīvā uzmanība Reaktīvā uzmanība realizējas, bērnam jau kā sociopātam darot pretēji sabiedrības normām. Protestē un dara visu pretēji. Viņš zina, ka nevajag tā darīt, bet dara.

„Nobeigumā varu teikt – ja bērns atrod drošu vidi, atrod skolotāju, kas atsevišķos gadījumos ļauj regresēt, bet atsevišķos palīdz ievērot normas, ja ir draudzīga klase, kur viņš nejūtas vientuļnieks, ja ir regulāras sarunas par emocijām, ir laipnība utt kad jau agrīnā vecumposmā bērns iemācās pazīt emocijas, – tad var cerēt, ka ar laiku veidosies droša vide adekvātai sevis izpausmei un attīstībai. Pavisam ir deviņpadsmit emociju, bet būtu jāzina vismaz sešas: prieks, bēdas, dusmas, skumjas,

mīlestība, draudzība. Ja apzināti māca tās pazīt un pieņemami izpaust sabiedrībā, tad var attīstīties emocionālā pašregulācija, jo ar šo prasmi nepiedzimst.

Tāpat kā valoda, emocionālā pašregulācija ir jāmāca. Tas, kas man ar impulsu nāk no smadzeņu pamatnes, tas ir jāsavieno ar smadzeņu garozu. Līdz piecu gadu vecumam ir jāapgūst emocionālā pašregulācija, tad bērns sāk vērot, ko dara citi un sāk saprast normas. Latvijā vēl daudz kas jādara emociju iepazīšanas lauciņā. Vācijā skolas psihologam ir testi par emocijām, stresu, intelektu, komunikāciju pa vecumgrupām, mums viss ir tikai pamatlīmenī," norādīja G. Svence.

Daiga Kļanska
Izglītība un Kultūra

Izglītība un Kultūra: Latvijas skolēnu sasniegumi atbilst ES un OECD dalībvalstu vidējam līmenim

Publicēta: 05.12.2013.

Otrdien, 3. decembrī, 65 valstīs tika paziņoti Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas (SSNP; Programme for International Student Assessment – OECD PISA) pirmie rezultāti, kuri iegūti laika posmā no 2010. gada līdz 2013. gadam.

Latvijas Universitātes (LU) Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes (PPMF) Izglītības pētniecības institūta (IPI) profesors pētījuma vadītājs Latvijā Andris Kangro atklāj, ka Latvijas piecpadsmitgadnieku zināšanas un prasmes matemātikā, dabaszinībās un lasītprasme ir labas un atbilst vidējam Eiropas Savienības (ES) un OECD valstu līmenim.

„Pēdējos gados visās satura jomās – matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā – vērojama Latvijas skolēnu sasniegumu izaugsmes tendence. Salīdzinoši augstāku kompetenci Latvijas pamatskolas beigu vecuma skolēni uzrāda tieši dabaszinātnēs, kas varētu būt izskaidrojams ar izmaiņām dabaszinātņu standartā, kurš valstī tika īstenots kopš 2005. gada.

Latvijas skolēnu sasniegumi visās satura jomās ir augstāki par Lietuvas un Krievijas skolēnu sasniegumiem, taču ievērojami atpaliek no Igaunijas vienaudžu veikuma. Latvijas piecpadsmitgadīgo skolēnu mācību sasniegumu atkarība no ģimenes materiālās labklājības, mājās pieejamajiem izglītības un kultūras resursiem, vecāku izglītības un profesijas ir atbilstoša vidējam OECD valstu līmenim, taču pēdējos gados šī atkarība ir kļuvusi izteiktāka.

Piecpadsmitgadīgo skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā Latvijas lauku skolās joprojām atpaliek no viņu vienaudžu sasniegumiem Rīgas un citu Latvijas pilsētu skolās.

Piecpadsmit gadus veco skolēnu ar zemu kompetences līmeni matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā relatīvais skaits Latvijā ir mazāks nekā vidēji OECD valstīs, kas vērtējams pozitīvi, turpretī joprojām par nepietiekamu uzskatāms skolēnu ar augstu kompetenci matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā skaits, kas Latvijā ir zemāks nekā vidēji OECD valstīs. Latvijā meiteņu sasniegumi ir augstāki par zēnu sasniegumiem visās satura jomās, lasīšanā un dabaszinātnēs šī atšķirība ir statistiski nozīmīga. „Latvijas skolēnu sasniegumi OECD SSNP 2012 pētījumā vērtējami kā labs starta punkts topošajai OECD dalībvalstij, kura tikko pārvarējusi dziļu ekonomisko krīzi, taču turpmāk nepieciešams panākt straujāku izglītības kvalitātes izaugsmi.

OECD SSNP 2012 pirmie rezultāti liecina, ka jānodrošina arī turpmāka Latvijas izglītības kvalitātes paaugstināšanās kopumā, atbalstot un pilnveidojot izglītību lauku skolās (tostarp sakārtojot skolotāju algu sistēmu un izglītības iestāžu tīklu), pastiprinot darbu ar izcilajiem skolēniem, pievēršot papildu uzmanību zēnu sasniegumiem, izmantojot un izplatot ģimnāziju pieredzi un iespējas kvalitatīvas izglītības nodrošināšanā, novērtējot un atbalstot skolotāju profesiju, izglītību un tālākizglītību, piesaistot skolām jaunus, talantīgus pedagogus,” uzskata profesors. Viņaprāt, jāturpina izmantot OECD SSNP potenciālās iespējas, veicot OECD SSNP 2012 datu sekundāro analīzi un iegūstot konkrētus secinājumus Latvijas izglītības pilnveidei, piedaloties OECD programmas nākamajā ciklā, kurā visa pētījuma sagatavošana un norise, tostarp skolēnu testēšana, notiks datorizētā vidē, un pilotpētījums notiks jau nākamā gada martā.

Matemātikas SSNP 2. līmenis ir noteikts par pamatlīmeni, kurā skolēni sāk demonstrēt tādu matemātikas kompetenci, kas ļauj veiksmīgi pielietot matemātikas zināšanas un prasmes, lai sasniegtu jebkuru mērķi un nākotnē varētu iekļauties sabiedrības dzīvē un konkurēt darba tirgū. Latvijā procentuālais to skolēnu skaits, kuri ir zemāk par otro līmeni, 2012. gadā, salīdzinot ar 2003. gadu, ir samazinājies no 24 līdz 20 %. Kopumā, salīdzinot skolēnu skaita (procentos) sadalījumu kompetences līmeņos, redzams, ka Latvijā ir relatīvi maz skolēnu, kas var veikt augstākās grūtības pakāpes uzdevumus, un viņu skaits, salīdzinot ar 2003. gadu, nav mainījies – 8 %. Savukārt to Latvijas skolēnu skaits, kuru zināšanu vērtējums ir zemāks par SSNP 2. pamatlīmeni, ir mazāks par vidējo OECD valstu rādītāju, bet, salīdzinot ar SSNP 2003, tas ir samazinājies, tātad – sliktu matemātikas pratēju skaits ir samazinājies.

Skolēnu sasniegumu atšķirības starp valstīm var analizēt, katras dalībvalsts skolēnu vidējos sasniegumus salīdzinot gan ar pārējām dalībvalstīm, gan ar vidējo OECD valstu rādītāju. SSNP 2012 OECD valstu skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā ir 494 punkti ar 92 punktu standartnovirzi, kas ir atskaites punkts katras dalībvalsts skolēnu matemātikas sasniegumu salīdzinājumam.

Visaugstākie vidējie sasniegumi ir Šanhajas (Ķīna) skolēniem – 613 punktu, kas ir ievērojami – vairāk par vienu standartnovirzi – augstāks rezultāts par OECD valstu vidējo rādītāju (494 punkti).

Otrajā pozīcijā ir Singapūras skolēni – 573 punkti, bet 3.–5. vietā ir trīs valstis – Honkonga (Ķīna;

561), Taivāna (Ķīna; 560) un Koreja (554). No Eiropas valstīm augstākie sasniegumi ir Lihtenšteinas, Šveices un Nīderlandes skolēniem – 8.–10. pozīcija.

Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi – 491 punkts – nav statistiski nozīmīgi atšķirīgi no OECD valstu vidējā rādītāja, kā arī Francijas, Lielbritānijas, Islandes, Luksemburgas, Norvēģijas, Portugāles, Itālijas un Spānijas skolēnu vidējiem sasniegumiem.

Pētījumā dabaszinātņu kompetenci definē kā indivīda zināšanas dabaszinātnēs un šo zināšanu lietošanu, lai identificētu problēmas, iegūtu jaunas zināšanas, skaidrotu dabaszinātņu parādības, izteiktu ar faktiem pamatotus secinājumus.

Latvija kopā ar Austriju, Franciju, Dāniju un ASV ir to piecu valstu grupā, kurā vidējie sasniegumi neatšķiras no OECD valstu skolēnu vidējiem sasniegumiem.

No visām dalībvalstīm Latvijas rangs kļūdu robežās ir starp 23. un 29. pozīciju.

Singapūrā (5,8 %), Šanhajā (4,2 %), Japānā (3,4 %) un Somijā (3,2 %) ir visvairāk skolēnu 6. līmenī, kas ir augstākie rādītāji; Latvijā – vien 0,3 %. 5. līmenī Latvijā ir 4,0 % skolēnu.

Igaunijā abos līmeņos kopā ir 12,8 % skolēnu (trīs reizes vairāk nekā Latvijā), bet augstākajā – 1,7 % (sešas reizes vairāk nekā Latvijā).

Lietuvā abos augstākajos līmeņos ir 5,1 % skolēnu, Krievijā – 4,3 %.

Kompetenču grupu salīdzinājums parāda, ka Latvijā ir pārāk maz skolēnu, kuru kompetences atbilstu augstākajam sasniegumu līmenim, tātad šajā ziņā mūsu izglītības sistēmā ir nepieciešami būtiski uzlabojumi.

No valstīm ar salīdzinoši augstiem sasniegumiem ievērojams uzlabojums ir Polijā, Itālijā, Korejā, Japānā un arī Latvijā. Sasniegumu kritums vērojams Eiropas valstīs ar salīdzinoši augstu izglītības līmeni – Somijā, Ungārijā, Zviedrijā, Slovākijā, Islandē.

2006. gadā Latvijas skolēnu sasniegumi dabaszinātnēs bija zemāki nekā Zviedrijas skolēnu sasniegumi, 2009. gadā – tādi paši, bet 2012. gadā – statistiski nozīmīgi augstāki.

Pētījumā lasīšanas kompetence tiek definēta kā spēja saprast, izmantot un novērtēt rakstiskus tekstus, lai sasniegtu savus mērķus, pilnveidotu zināšanas un potenciālu, piedalītos sabiedrības dzīvē.

Lasīšanas kompetence ietver dažāda veida saistītu tekstu (piemēram, aprakstu, stāstījumu, interpretāciju, argumentāciju, instrukciju) un dažādi strukturētu dokumentu (piemēram, veidlapu, reklāmu, sludinājumu, tabulu, diagrammu) lasīšanu.

Visaugstākie sasniegumi ir Austrumāzijas valstu skolēniem, kuri mācās Šanhajā, Honkongā, Singapūrā, Japānā, Korejā un Taivānā. No Eiropas valstīm augstākie sasniegumi ir Somijas, Īrijas, Polijas un Igaunijas skolēniem. Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi lasīšanā – 489 punkti – ir nedaudz zem OECD vidējā līmeņa (496 punkti), tomēr šī atšķirība ir statistiski nozīmīga. Mūsu skolēnu sasniegumi statistiski nozīmīgi neatšķiras no Čehijas, Itālijas, Austrijas, Ungārijas, Spānijas, Luksemburgas, Portugāles, Izraēlas, Horvātijas un Zviedrijas skolēnu sasniegumiem, bet ir augstāki par mūsu kaimiņu Lietuvas un Krievijas skolēnu sasniegumiem. Zemākie sasniegumi Eiropā ir Bulgārijas, Rumānijas un Melnkalnes skolēniem.

Tāpat kā matemātikā un dabaszinātnēs, Latvijas skolēnu skaits augstākajā līmenī ir ļoti mazs – 0,3 %.

Salīdzinājumam varam minēt šādu piemēru: ja kādā lielā skolā mācās 1000 piecpadsmiņgadīgu skolēnu, tad tikai trim no viņiem būs augstākā līmeņa sasniegumi. Ja Latvijā vienā klašu grupā, piemēram, visās devītajās klasēs, mācās ap 20 000 skolēnu, tad tikai 60 no viņiem būs augstākā līmeņa sasniegumi.

Lielākais sasniegumu pieaugums kopš 2000. gada ir Polijā, Izraēlā, Lihtenšteinā un Latvijā. Izraēlas un Latvijas gadījumā gan jāatzīmē salīdzinoši zemie sasniegumi 2000. gadā.

Lielākie zaudētāji ir Ziemeļeiropas valstis – Zviedrija, Islande un Eiropas izglītības līdere Somija.

Latvijā 4,2 % skolēnu ir 5. vai 6. līmenī. Kaut arī mums kopš 2009. gada šajā pozīcijā ir pieaugums par 1,2 %, Latvijas skolēnu rezultāti no šī viedokļa ir jāvērtē kā zemi. Lielākais sasniegumu pieaugums 5. un 6. līmenī ir Austrumāzijas valstīs (Taivānā, Šanhajā, Singapūrā, Japānā, Honkongā, Makao), kā arī Lihtenšteinā, Īrijā un Francijā.

Latvijas skolēnu sasniegumi aug. Pēdējos trīs gados rangū tabulā Latvija ir pārvirzījusies uz augšu par vienu vietu, apsteidzot Ungāriju, Portugāli un Zviedriju, kur skolēnu sasniegumi ir kritušies.

Savukārt Čehijas un Austrijas skolēnu sasniegumi 2009. gadā bija zemāki nekā Latvijas skolēnu sasniegumi, bet 2012. gadā – augstāki.

Latvijā visās satura jomās nav nozīmīgu atšķirību starp skolēnu, kas mācās skolā ar latviešu mācību valodu, un skolēnu, kas mācās skolā, kur īsteno mazākumtautību izglītības programmas (krievu valoda), sasniegumiem.

Latvijā zēnu un meiteņu sasniegumu starpība atšķiras SSNP satura jomās.

Matemātika ir vienīgā joma, kurā, tāpat kā iepriekšējos ciklos, zēnu un meiteņu sasniegumi nav statistiski nozīmīgi atšķirīgi. Dabaszinātnēs jau SSNP 2009 meiteņu sasniegumi bija statistiski nozīmīgi augstāki (par 7 punktiem), bet 2012. gadā šī starpība ir pieaugusi līdz 15 punktiem un ir astotā lielākā starp dalībvalstīm. Lasīšanā, tāpat kā visās dalībvalstīs un iepriekšējos pētījuma gados, meiteņu sasniegumi ir statistiski nozīmīgi augstāki par zēnu sasniegumiem – 55 punkti, kas ir desmitā lielākā starpība starp SSNP 2012 dalībvalstīm.

„Šī cikla pētījumā jauninājums bija finanšu pratība, par kuru skolēniem bija jāizpilda plašs tests, bet tā rezultāti būs zināmi nākamā gada vidū,” stāsta A. Kangro.

Latvijā pētījumu īstenoja Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar LU PPMF IPI pētniekiem.

Pamatpētījuma izlasē tika iekļauti 5922 skolēni, kuri reprezentē Latvijas piecpadsmitgadīgos skolēnus.

Izlasē netika iekļauti speciālo skolu skolēni.

Daiga Kļanska
Izglītība un Kultūra

Tiesībsarga konferencē šogad runās par bilingvālo izglītību un valsts garantēto medicīniskās palīdzības minimumu

Publicēta: 05.12.2013.

Nākamnedēļ notiks ikgadējā tiesībsarga konference par aktuāliem cilvēktiesību jautājumiem, kurā šogad diskutēs arī par bilingvālo izglītību, valsts garantētā medicīniskās palīdzības minimuma nodrošināšanu, sociālo darbu ar ģimenēm, aģentūrai LETA pavēstīja Tiesībsarga biroja pārstāve Ruta Siliņa.

Starptautiskajā cilvēktiesību dienā, 10.decembrī, plkst.10 Juris Jansons atklās tiesībsarga ikgadējo konferenci par aktuāliem cilvēktiesību jautājumiem. Konferences ievadā tiesībsargs iepazīstinās ar ziņojumu par 2013.gada cilvēktiesību un labas pārvaldības aktualitātēm Latvijā.

Šogad tā norisināsies no 10.decembra līdz 12.decembrim, Tiesībsarga birojā, Baznīcas ielā 25, 4.stāvā, Rīgā.

Konferences pirmajā dienā plkst.10.30 stāstīs par bilingvālo izglītību Latvijā un sabiedrības integrāciju, bet plkst.13.30 par personas vārdu atveidi un cilvēktiesībām.

Savukārt konferences otrajā dienā, 11.decembrī, plkst.10 runās par Satversmes 111.pantu, kas paredz, ka valsts aizsargā cilvēku veselību un garantē ikvienam medicīniskās palīdzības minimumu. Dienas otrajā pusē plkst.13 spriedīs par pacientu cilvēktiesībām psihoneiroloģiskajā slimnīcā.

Konferences noslēdzošajā dienā plkst.10 pārrunās individuālā preventīvā darba (uzvedības sociālās korekcijas) nozīmi bērnu tiesību aizsardzībā, bet plkst.13 runās par efektīva sociālā darba ar ģimeni problēmām un risinājumiem.

Laura Zaharova
LETA

Francijā skolotāju streika dēļ slēgtas skolas

Publicēta: 05.12.2013.

Teju puse Francijas sākumskolu skolotāju ceturtdien streiko, un streika dēļ slēgtas daudzas skolas visā valstī.

Pedagogi streiko, protestējot pret valdības lēmumu reformēt sākumskolu darba organizāciju.

Skolotāju arodbiedrība "SNUipp-FSU" lēš, ka streikā piedalās četri no desmit sākumskolas skolotājiem. Daudzas skolas streika dēļ slēgtas, bet citās būtiski sarucis strādājošo pedagogu skaits.

Francijas galvaspilsētā Parīzē, pēc arodbiedrības datiem, streiko ap 30% skolotāju, kā dēļ slēgtas vismaz 40 Parīzes skolas.

Turpretī izglītības ministrs Vinsents Peijons uzstāj, ka streikā piedaloties vien 20% skolotāju.

"Nav pareizi kritizēt pārmaiņas, ko veicam skolās," uzsver ministrs.

Daudz peltās izmaiņas spēkā stājās septembrī, un tās paredz, ka mācību ilgums ik nedēļu tiek pagarināts par pusi dienas. Daudzi reģioni izšķīrās par labu šīs reformas ieviešanas atlikšanai līdz 2014.gada septembrim, desmitiem pilsētu mēri jau paziņojuši, ka negrasās ieviest šīs izmaiņas.

Francijas sākumskolas vairs netiek slēgtas trešdienās, kā tas bija ierasts, un šajās dienās saskaņā ar jauno kārtību bērni apmeklē ārpusstundu nodarbības. Taču mācību ilgums otrdienās un piektdienās ticis nedaudz saīsināts.

"Mēs nevaram arī turpmāk būt vienīgā pasaules valsts, kurā skolēni skolu apmeklē tikai 144 dienas gadā," šogad, aizstāvot valdības virzīto reformu, sacīja Peijons.

Taču skolotāji šomēnes uzsvēra, ka tādējādi palielinājusies viņu darba slodze, un arī skolēni vairāk pagurst.

"Mēs redzam, ka līdz ceturtdienai skolēni jau ir noguruši, viņi nespēj koncentrēties, viņi ir pārāk izklaidīgi," skaidroja kāds Parīzes skolotājs. "Otrdienās un piektdienās mācību ilgums ir saīsināts, taču vairums bērnu vienalga uzskatās, tādējādi viņi vienalga ir skolā."

Skolotāju protesta akcijas atbalsta vairākas vecāku apvienības, taču cita pedagogu arodbiedrība - UNSA - atbalsta valdības ieceri par pāreju uz četrarpus darbadienu nedēļu skolās un uzteic valdības pūliņus radīt 60 000 jaunu darbavietu skolās un nodrošināt pedagogiem jaunas mācības.

Kā liecina trešdien publicētā sabiedriskās domas aptauja, 54% respondentu uzskata, ka valdības ieviestā reforma būtu jāatceļ.

LETA

Valdība akceptē IZM ierosinājumu nesamazināt finansējuma sadali pedagogu atalgojumam 2014.gadam

Publicēta: 05.12.2013.

Ministru kabinets (MK) 3.decembrī ir akceptējis Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) ierosinājumu par finansējuma sadali pedagogu atalgojumam 2014.gadam, piešķirot 2014.gada janvārim - augustam paredzēto finansējumu par papildu pienākumu veikšanu 40% apmērā no mācību stundu plāna īstenošanai aprēķinātās mērķdotācijas.

Tas nozīmē, ka par papildu pienākumiem un atbalstu skolēniem, - klases audzināšanu, stundu gatavošanu, skolēnu darbu labošanu, konsultācijām, pagarinātās dienas grupas darbu finansējums nākamā gada astoņiem mēnešiem tiek nodrošināts pilnā apmērā.

Lai arī 2014.gada septembrim - decembrim un turpmākajiem gadiem nodrošinātu pilnu finansējumu pedagogu darba samaksai, tai skaitā piemaksām pedagogu papildu pienākumu un atbalsta pasākumu veikšanai, IZM ir aprēķinājusi papildu nepieciešamo finansējumu, kas 2014.gadā ir 1,2 miljoni eiro, bet 2015. un 2016.gadā - aptuveni 2,8 miljoni eiro.

IZM līdz nākamā gada maija beigām precizēs informāciju par bērnu un skolēnu skaitu. Ja tiks konstatēta papildu finansējuma nepieciešamība pedagogu darba samaksas nodrošināšanai, IZM līdz 2014.gada 30.jūnijam sagatavos precizētus aprēķinus par 2014.gada septembrim - decembrim nepieciešamo līdzekļu apmēru pedagogu darba samaksas nodrošināšanai un iesniegs pieprasījumu Valdībai par papildu finansējuma piešķiršanu.

Papildu informācija:

Edīte Olupe
Izglītības un zinātnes ministrijas
Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas
vadītājas vietniece
prese@izm.gov.lv
29286136
www.izm.gov.lv

Preses relīze
LETA

Diena: Plaisa starp Latvijas skolām

Publicēta: 04.12.2013.

Pētījumā sliktākos rezultātus uzrādījuši lauku skolu skolēni, labākos – Rīgas

Šobrīd Latvijā nav vienlīdzīgas kvalitatīvas izglītības iespējas Rīgā un lauku reģionos. Šādu secinājumus var izdarīt pēc Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) pētījuma, kurā salīdzinātas 65 valstu skolēnu kompetences matemātikā, dabaszinībās un lasīšanā. Lai gan pētījums norāda arī uz pozitīvu tendenci –Latvijas piecpadsmtgadīgo skolēnu zināšanu līmenis, salīdzinot ar 2009. gadu, nedaudz ir paaugstinājies, tomēr parādās nevienlīdzības aspekti. Piemēram, meiteņu zināšanas ir labākas nekā zēnu, kā arī izteikti augstāki rezultāti ir Rīgas skolu skolēniem, īpaši lasīšanā.

OECD pētījums atklājis, ka Latvijā vislabākie rezultāti visās jomās ir Rīgas skolu skolēniem, bet vissliktākie – lauku skolu skolēniem. Arī salīdzinot citu pilsētu skolu rezultātus ar lauku skolām, redzama būtiska atšķirība. Savukārt vērtējot pēc skolu tipa, secināts, ka pamatskolās skolēnu vidējie sasniegumi ir zemāki par vidusskolu un ģimnāzijas skolēnu sasniegumiem. Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas priekšsēdētāja Ina Druviete (Vienotība) Dienai sacīja, ka pētījuma rezultāti noteikti lauž stereotipu, ka lauku skolās mazajās klasēs ir iespējama individuāla pieeja, kam savukārt ir labvēlīgāka ietekme uz mācību rezultātiem. Tomēr, pēc viņas domām, ir jāveic padziļināta analīze. Viņa atzīmēja, ka rezultātus lauku skolās, iespējams, ietekmē konkurences trūkums, kas nenodrošina skolēnu motivāciju censties būt labākiem. Tāpat ietekme noteikti ir sociāli ekonomiskajiem faktoriem, uzskata I. Druviete. «Ja skolēna ģimenē nelasa ne viņa vecāki, ne vecvecāki, ja ģimenē sarunas galvenokārt risinās par sadzīves jautājumiem, tad skolēnam ir apgrūtināta vērtību sistēmas attīstība. Līdz ar to viņš var nenoticēt izglītības ietekmei uz viņa dzīves kvalitāti nākotnē,» sacīja I. Druviete.

Plaisa izglītības kvalitātē starp Rīgas un lauku skolām uztrauc arī Izglītības un zinātnes ministriju (IZM), kas ir gatava meklēt risinājumus atšķirību mazināšanai. IZM valsts sekretāre Sanda Liepiņa norādīja, ka ministrija jau virzās uz šo mērķi, pievēršoties reģionu vidusskolu tīklam un ģimnāziju stiprināšanai. Tāpat viņa norādīja, ka jāmeklē jaunas pieejas un pasniegšanas metodes, lai mazinātu atšķirību zēnu un meiteņu vidū.

Pētījuma rezultāti norāda arī uz mazo talantīgo skolēnu īpatsvaru. Piemēram, augstākā līmeņa matemātikas uzdevumus Latvijā spējuši atrisināt tikai 1,5% skolēnu, kamēr Igaunijā – 3,6%. Sliktāki rezultāti gan ir Krievijā un Lietuvā. Savukārt vidējais OECD valstu rādītājs ir 3,3%. Šādi rezultāti varētu liecināt par atbalsta trūkumu talantīgajiem skolēniem.

Kopumā pētījums parāda, ka Latvijas skolēnu sasniegumi matemātikā un dabaszinātnēs ir tuvu vidējam līmenim. Piemēram, vidējais Latvijas skolēnu sasniegums matemātikā ir 491 punkts, bet OECD valstīs – 494 punkti. Savukārt dabaszinātnēs Latvijai ir 502 punkti, bet vidējie valstu sasniegumi ir 501 punkts. Tomēr lasīšanas kompetencē Latvijas vidējie sasniegumi ir nedaudz zemāki par vidējo līmeni.

Statistika liecina, ka visās satura jomās Latvijai ir augstāki rezultāti par Lietuvas un Krievijas skolēnu sasniegumiem, taču ievērojami Latvija atpaliek no Igaunijas vienaudžu veikuma. Piemēram, dabaszinātnēs Igaunijas skolēniem vidējais rezultāts ir 541 punkts, kas ir sestais labākais rādītājs visu valstu vidū, kamēr Latvija ir 25. vietā. Savukārt visās jomās vislabākie rezultāti ir Šanhajā. Piemēram, matemātikā tur skolēni vidēji ieguvuši 613 punktus, kas ir ievērojami augstāk par vidējo rādītāju.

Pēc pētījuma eksperti gan secinājuši, ka nav jābrauc tūkstošiem kilometru līdz Šanhajai, lai ņemtu piemēru. Tikpat labi rezultāti ir arī Rīgas ģimnāzijām. Līdz ar to ir jāveicina pieredzes nodošana citām Latvijas skolām.

Piecpadsmiņgadīgo skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā lauku skolās atpaliek no vienaudžu sasniegumiem Rīgā. Rīgas skolu skolēni pētījumā uzrādījuši visaugstākos rezultātus, kas ir virs vidējā Latvijas līmeņa. Ja vidējais Latvijas skolēnu sasniegums dabaszinātnēs ir 502 punkti (labākais rādītājs ir Šanhajai – 580 punktu, sliktākais Peru – 373), tad Rīgas skolēnu rezultāts ir tuvu 515 punktiem. Savukārt lauku skolās situācija ir sliktāka, īpaši lasīšanā. Dati: Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas pētījums

Anna Bērziņa
Diena

Diena: Pāreju uz e-grāmatām nosauc par «katastrofu»

Publicēta: 04.12.2013.

Īrijā kādas skolas direktors atzinis, ka pāreja no grāmatām uz planšetdatoriem bijusi «pilnīga katastrofa», vēstīja laikraksts The Irish Independent. Ilgi plānotā pāreja no drukātajām uz elektroniskajām grāmatām izrādījies izgāšanās, jo iegādātos HP ElitePad planšetdatorus vienu pēc otra piemeklēja dažādas tehniskas problēmas.

Glābjot situāciju, skola pasūtījusi drukātās grāmatas. Par tām Mauntratas skolas vadība papildu samaksu vecākiem neprasija, jo mācību gada sākumā jau tika lūgts iemaksāt 550 eiro (386,54 lati) planšetdatoru iegādei. Skola piedāvāja ierīces iegādāties uz nomaksu.

«Mums ar šīm ierīcēm bija virkne problēmu,» laikraksta ziņu portālam Independent.ie sacīja skolas direktors Mārtins Glīsons. Dažus planšetdatorus nevarēja ieslēgt, daži nepārtraukti pārslēdzās uz miega režīmu, bija arī sarežģījumi piekļūt bezvadu internetam, kā arī vairākas citas problēmas. Skola norādīja, ka sadarbojas ar ražotājkompaniju, kas solījusi sagādāt mācību iestādei ierīces, kam nav tehnisku problēmu.

Lai gan e-grāmatas ļauj samazināt grāmatu kalnu, kas ik dienu jānes uz skolu, direktors izvairās spriest, vai tās sniedz kādus uzlabojumus mācību procesā. «Nevar izdarīt objektīvus secinājumus, ja tie [planšetdatori] netika izmantoti tādā apmērā, kā tam būtu bijis jābūt.»

Signe Apsīte
Diena

Diena: Otra slodze pēc skolas – mājās

Publicēta: 04.12.2013.

Skolēni uzskata, ka mājasdarbu bieži ir par daudz, skolotāji norāda – tie nekad nepazudīs pavisam

Kāds skolēns par sevi tviterī raksta: «18.11.2013. plkst. 22.56 – Rojs ieiet Eklasē un saprot, ka uz rītdienu ir jāuztaisa radošais darbs, intervija, sacerējums, pirkšanas līgums.» Protams, var strīdēties, kāpēc šo visu Rojs ir pamanījis tikai iepriekšējās dienas vakarā, tomēr par mājasdarbu pārmērīgo daudzumu sūdzības dzirdētas no daudziem skolēniem.

Skolas Diena nolēma ieskatīties divu Rīgas skolnieču mājasdarbu sarakstos. Tiesa, tie nav gluži pilnīgi – publicējam izrakstus no Eklases, taču, kā stāsta skolnieces, skolotāji dažkārt mājasdarbus mēdz uzdot arī mutiski, neierakstot Eklasē.

Pētījums, ko pērnā gada pavasarī Latvijas skolās veica Izglītības kvalitātes valsts dienests (IKVD), rāda, ka skolēniem vidēji tiek uzdots 15,1 mājasdarbs nedēļā, kuru izpildei viņi velta vidēji 5,5 stundas. IKVD norāda, ka skolu administrācijām jāaktualizē jautājums par mājasdarbu kopējo skaitu vienā nedēļā un jāpievērš uzmanība uzdodamo mājasdarbu apjomam. Dienests arī rosina domāt par mājasdarbu optimizēšanu, piemēram, uzdodot starppriekšmetu mājasdarbus.

Ko tādu cenšas darīt Rīgas Juglas vidusskolā. Skolas direktore Aija Melle, kas pati māca latviešu valodu un literatūru, stāsta, ka skolā sadarbojas dažādu priekšmetu pedagogi – piemēram, prezentāciju par jaunlatviešu tēmu vērtē gan literatūras, gan vēstures skolotājs, jo tēma tiek skarta abos priekšmetos. Mājasdarbu kopējo apjomu gan vieglāk kontrolēt sākumskolā, kur viens pedagogs pasniedz vairākus priekšmetus. A. Melle uzskata, ka skolēnu slodze ir jāabalansē un nevajag uzdot mājasdarbus mājasdarbu dēļ. «Skolēniem, kas visu uzdoto cenšas apzinīgi izpildīt, slodze patlaban ir par lielu,» viņa vērtē un stāsta, ka pati nereti ļauj uzdevumus mājās pildīt pēc vēlēšanās, ja skolēni pēc tā jūt nepieciešamību. «Lai gan sabiedrībā ir tendence sagaidīt, ka mājasdarbu daudzums samazinās un viss tiek izdarīts skolā, es uzskatu, ka tomēr ir jābūt uzdevumiem, ko skolēns veic patstāvīgi. Nedomāju, ka kādreiz iztiksim pilnīgi bez mājasdarbiem. Piemēram, literatūrā – ja skolēns nelasa mājās, neko daudz nevarēs izdarīt. Arī citos priekšmetos jāpamēģina, vai tas, ko darījām klasē kopā, sanāk arī vienatnē mājās. Tikai tad var saprast, kas ir saprotams un kas ne. Tāda arī ir mājasdarbu jēga,» A. Melle spriež, bet piebilst, ka mājasdarbi gan varētu kļūt daudzveidīgāki, radošāki.

Diāna Kārkliņa
Diena

Diena: Daniela, 10. klase: labās skolās ir liela slodze

Publicēta: 04.12.2013.

«Tieši tagad vairāk gatavojamies kontroldarbiem, tāpēc mājasdarbu nav tik daudz,» savu 25.–29. novembra mājasdarbu sarakstu komentē Daniela GodsRomanovska, kas mācās Rīgas Franču liceja 10. c klasē. (Jums, lasītāji, gan piedāvājam ieskatu, kāds šis saraksts izskatījās kādā no septembra nedēļām, kad mājasdarbu kopaina bija tipiskāka.) Daniela uzskata, ka mājās tiek uzdots ļoti daudz, taču piebilst – gatavojoties kontroldarbiem, nākas secināt, ka daudzie mājasdarbi labāk ļauj saprast, pie kā vairāk jāpiestrādā.

«Labākajās skolās slodze ir milzīga, no tā ir neiespējami izvairīties,» Daniela saka. Iepriekš viņa mācījusies Rīgas Angļu ģimnāzijā. Pamatskolā bija vieglāk, taču meitene tāpat mācījusies vēl vakaros, jo paralēli gāja mūzikas skolā, kur arī bija savi mājasdarbi. «Dzīvoju netālu no Jūrmalas, transportā īsti pamācīties nevar, un, ja pēc stundām vēl ir kādi pulciņi vai nodarbes, tad slodze ir ļoti nogurdinoša un laika ir maz. Vakaros jāparunājas arī ar vecākiem. Visgrūtāk ir tiem, kas aizraujas ar kādu sporta veidu un brauc uz treniņnometnēm, tad viss atkarīgs no skolotāja atsaucības un paša skolēna attieksmes,» Daniela stāsta. Viņa pati ārpus skolas dzied vokālajā studijā un darbojas Rīgas Skolēnu domē. Mājasdarbiem katru dienu viņa velta vismaz stundu vai vairāk. Ir arī ārpusklases lasīšana, kurā kāda grāmata jāizlasa no skolas brīvajā laikā. Tiesa, 10. klasē vēl nav jāraksta zinātniski pētnieciskais darbs, tikai jāšak domāt par tā tēmu.

«Mums skolā vidusskolēniem ir 40 minūšu garais starpbrīdis,» Daniela saka un stāsta, ka tad var paspēt gan izdarīt mājās nespēto, gan pakonsultēties par nesaprastajiem mājasdarbiem kā ar klasesbiedriem, tā arī ar skolotājiem. Pedagogi esot atsaucīgi un saprotoši. Ir gadījies, ka kāds mājās neuzdod daudz, ja klase ļoti labi strādājusi stundā, vai arī ļauj mājasdarbu atrādīt vēlāk, ja pamatotu iemeslu dēļ tas nav paveikts uz attiecīgo stundu. Daniela arī pozitīvi vērtē skolas praksi jau gada sākumā skolēniem izsūtīt kontroldarbu grafiku – tas ļauj mācīšanos sabalansēt un pie tās ķerties laicīgāk.

Jautāta, kā būtu ar dažās ārvalstīs īstenoto pieeju, kad skolēniem mājasdarbu nav vispār, Daniela saka: «Tad mēs pavadītu vairāk laika skolā un mācību gads būtu garāks. Bet skolēniem brīvlaiki patīk. Ja būtu izvēle – pildi mājasdarbus vai zaudē daļu no brīvlaika – es laikam izvēlētos pirmo.»

Danielas mājasdarbi (16.–20.09.)

Pirmdiena

Matemātika

Vēsture – pirmā ieskaite par tēmu Vēstures avoti

Angļu valoda – WB p. 6 ex. 1 (reading), ex.1 (vocabulary)

Franču valoda – izruna; darbības vārdi (etre, s appeler)

Matemātika

Latviešu valoda (divas stundas)

Bioloģija – 15.–21. lpp. Sameklēt inf. par vienu no mūsdienu bioloģijas sasniegumiem.

Otrdiena

Informātika (divas stundas)

Franču valoda (divas stundas) – 4. uzd. 24. lpp./ 5. uzd. 5. lpp.

Matemātika – 1.8 (a,b,e)

Sports

Mūzika

Trešdiena

Ķīmija

Krievu valoda un literatūra (divas stundas) – 7.8. lpp., 3. uzd.

Franču valoda (divas stundas) – uzdevumi darba burtnīcā

Fizika (divas stundas) – mērījumu pieraksts

Ceturtdiena

Bioloģija – 15. lpp. + darba lapa. Ievākt un herbarizēt trīs ziedaugus.

Fizika

Literatūra – izlasīt mācību grāmatā K. Skalbes pasakas Sarkanā puķe, Taurētājs, raksturot skaistā izpausmes tajās.

Klases stunda

Angļu valoda – WB p. 5,6,7 (runāt par tēmu vienu min.)

Krievu valoda un literatūra – 11.–12. lpp., 10. uzd.

Vēsture – pārdomāt, ko rakstīt vēstures stāstā par...

Matemātika – 1.12., 1.13., pabeigt 1.21., piemērs 15. lpp.

Piektdiena

Angļu valoda – WB p. 9 ex. 1 (vocabulary), p. 10 ex. 1,2 (grammar)

Literatūra (divas stundas) – komentēt divus apgalvojumus par skaisto

Ķīmija – 1.3., 5.10., 5.11. uzd. no krājuma

Sports – www.olimpiade.lv vingrošanas komplekss Savingrosim

Matemātika (divas stundas) – 1.26.

Diena

Diena: Madara, 11. klase: mājasdarbu dēļ nav laika pieķerties ZPD

Publicēta: 04.12.2013.

«Mājasdarbu ir par daudz, jo paralēli mums šogad ir jāraksta arī zinātniskās pētniecības darbs, kurš jānodod un jāaizstāv februārī. Tā apjoms ir 30 lpp., tēma bija jāpasaka pērn, un nu decembrī jau ir jānodod melnraksts, bet tam nekādi nav laika pieķerties, jo jātiek galā ar «tekošajiem» mājasdarbiem,» atklāj Madara Gintere, Rīgas Valsts 2. ģimnāzijas 11.a klases skolniece, un piebilst – ja uz pirmdienu jāgatavojas trim kontroldarbiem, sestdien un svētdien laika nepietiek ne ZPD rakstīšanai, ne atpūtai. Ik dienu Madara mājasdarbu pildīšanai velta ap trim stundām. «Turklāt man nav citu ārpuskolas nodarbību.»

Madara stāsta, ka ikviens skolotājs savu priekšmetu uzskata par svarīgu, tāpēc mājasdarbi ir vienmēr un atlaides tikai tāpēc, ka citos priekšmetos jau ir daudz uzdotā vai jāraksta ZPD, netiek dotas. Mājasdarbi gan ir dažādi kā apjoma, tā sarežģītības ziņā – sākot no uzdevumiem, lai nostiprinātu iemācīto, līdz referātiem, svešvalodu vārdu skaidrojumiem vai, piemēram, vēsturiskas filmas recenzijai. Līdz 10. klasei Madara mācījās Rīgas 94. vidusskolā, un arī tur bija mājasdarbi, taču šķita vieglāk nekā tagad, mācoties valsts ģimnāzijā. «Brīžiem arī tur likās, ka ir par daudz, taču retāk,» Madara atceras.

Ja mājasdarbus Latvijas skolās atceltu pavisam, tas, pēc viņas domām, būtu labi. «Tad skolēni stundās strādātu intensīvāk, būtu nopietnāka attieksme. Toties nebūtu pārslodzes, jo mājās varētu atpūsties. Patlaban sanāk mācīties visu laiku un visur – gan skolā, gan mājās,» Madara spriež.

Madaras mājasdarbi (25.–29.11.)

Pirmdiena

Vācu valoda

Ģeogrāfija

Vēsture

Franču valoda – 2. daļa (12 frāzes) no galvas, tēma Apģērbu veikalā

Angļu valoda – gatavoties ieskaitei, izpildīt uzdevumus no MultiRom diska

Mūzika

Latviešu valoda

Otrdiena

Koris (divas stundas)

Ekonomika – kontroldarbs

Dabaszinības

Franču valoda

Latviešu valoda – darba lapa

Matemātika – 2.24 a, 2.37a

Angļu valoda (divas stundas) – kontroldarbs, izpildīt uzdevumus, kurus skolotāja ir ielikusi eklasē, lai labāk sagatavotos

Trešdiena

Literatūra

Matemātika – pabeigt darba lapu

Vācu valoda – kontroldarbs
Informātika
Sports
Vēsture
Vizuālā māksla – pabeigt mājās darbu
Klases stunda

Ceturtdiena
Literatūra (divas stundas)
Angļu valoda – grāmatā izpildīt 102. lpp., darba burtnīcā 91. lpp. + skolotājas sastādīta tabula ar 37 vārdiem – to skaidrojums angļu valodā, piemērs un tulkojums
Dabaszinības
Sports (divas stundas)
Ģeogrāfija

Piektdiena
Vēsture
Matemātika (divas stundas) – 1., 2. uzdevums 61. lpp.
Franču valoda – dialogs apģērbu veikalā no galvas
Vācu valoda
Dabaszinības
Angļu valoda

Diena

Diena: Atklāta un godīga skola

Publicēta: 04.12.2013.

Kā veidot atklātu un godīgu skolu? Ar šādu jautājumu Delnas komanda šomēnes dodas pie Latvijas skolēniem, skolotājiem un vecākiem, vadot ētikas un pretkorupcijas stundas skolās. Tā kā līdzīgas nodarbības esam vadījuši jau vairākus gadus, šoreiz esam apņēmušies kopīgi meklēt atbildes, kas jāmaina ilgtermiņā, lai veidotu godprātīgas skolas un iedvesmotu skolēnus būt pilsoniski aktīviem.

Delnu satrauc fakts, ka vairāk nekā puse Latvijas iedzīvotāju nebūtu gatavi ziņot par korupciju, jo neredz tam jēgu vai baidās to darīt. Diemžēl līdzīgi ir arī skolēnu vidū, un šoreiz jaunības maksimālisms nepalīdz, tieši pretēji – arī jaunā paaudze pazīst žargonvārdu «stukačs» un ar tā palīdzību skaidro savu vēlmi palikt malā. Lielu lomu spēlē arī jauniešu solidaritāte un sajūta, ka noteiktā vecumā ir aizraujoši darīt kaut ko sliktu. Satraucoši ir arī tas, ka vismaz puse uzrunāto skolēnu būtu gatavi atbalstīt vai pat dot kukuli, īpaši ceļu policistam vai ārstam. Ir jaunieši, kas neslēpj, ka ģimenē apguvuši, kā to darīt.

Mēs visi iemācāmies dzīvot tādā sabiedrībā, kādu paši esam veidojuši un atbalstījuši. Tāpēc nepieciešams pozitīvs grūdiens vienā no sabiedrības šūnām, kurām iet cauri jaunā paaudze – skolā. Tieši tur var mainīt jauniešu attieksmi pret negodīgu rīcību – gan pirmajos skolas gados, gan pusaudžu vecumā, kad vecāki vairs nav vienīgā skolēnu autoritāte.

Ar ko sākt? Izplatīta problēma Latvijas skolās ir špikošana. Jauniešiem eksāmenu rezultātu pirkšana vairs nešķiet liels pārkāpums, jo gadiem ir pierasts špikot. Ar to jācīnās jau skolas solā, tad šī problēma nebūs vairs tik sāpīga studiju laikā.

Nav universālu risinājumu, kā veidot atklātu un godīgu vidi skolā. Taču vērts sākt ar Skolas padomes izveidi, kurā pēc vienlīdzīgiem principiem pie skolas attīstības strādā skolēni, skolotāji un vecāki. Tāpat skolai nepieciešams ētikas kodekss, kurā tā apraksta savas vērtības, kas tiek ievērotas savstarpējās attiecībās un mācību procesā. Skolēnu pašpārvalde būtu jāievēl demokrātiskās un vienlīdzīgās vēlēšanās, tai jākļūst par skolēnu interešu aizstāvi, ne tikai pasākumu organizatoru. Skolēniem jādod iespēja satikt savas pašvaldības politiķus – ne tikai 1. septembrī, izlaidumā, pirms vēlēšanām. Vecāku ziedojumiem nepieciešams savs fonds, kura izlietojumu pārrauga paši vecāki, bet maksājumi ir brīvprātīgi.

Šos un citus risinājumus Delna šobrīd pārrunā ar Latvijas skolām un meklē drosmīgākās, kuras būtu gatavas izaicinājumam kopā ar mums soli pa solim realizēt šīs ieceres, piedaloties projektā Atklāta un godīga skola, kura mērķis būs izcelt atklātu, godīgu un demokrātisku skolu kā vērtību mūsdienu sabiedrībā. Prieks, ka Latvijā jau ir skolas, kur iepriekš minētās lietas veiksmīgi darbojas.

Zane Siksnāne, Delnas projektu vadītāja
Diena

IZM apņēmusies veikt virkni pasākumu finanšu līdzekļu plānošanas uzlabošanai

Publicēta: 04.12.2013.

Lai būtiski uzlabotu finanšu līdzekļu plānošanu, veiktu finanšu sistēmas sakārtošanu un budžeta līdzekļu izlietošanas kontroli, aprēķinot un sadalot līdzekļus pedagogu darba samaksai, Izglītības un zinātnes ministrija (IZM) apņēmusies veikt virkni pasākumu, tostarp grozījumus normatīvajos aktos, liecina valdībā uzklautais un atbalstītais informatīvais ziņojums.

Ministrija līdz 2015.gada augustam plāno izstrādāt jaunu pedagogu atalgojuma sistēmas finansēšanas modeli vai pilnveidot esošo finansēšanas kārtību.

Ministrijas ieskatā plānotie pasākumi uzlabos finansēšanas sistēmu, finanšu līdzekļu plānošanu un budžeta līdzekļu izlietošanas kontroli, aprēķinot un sadalot līdzekļus pedagogu darba samaksai, kā arī samazinās diferenci starp pedagogu zemāko un augstāko mēneša darba algu.

Ministrija klāsta, ka tiks veidota darba grupa, lai tiktu nodrošināta projekta "Valsts izglītības informatizācijas sistēmas (VIIS) 2.kārta" sasniegto rezultātu uzturēšana, VIIS ilgtspēja un attīstība, tostarp tās papildu funkcionalitātes izstrāde.

Līdz nākamā gada 31.martam plānots arī veikt grozījumus Ministru kabineta noteikumos par kārtību, kādā valsts finansē pirmsskolas izglītības programmas bērniem no piecu gadu vecuma līdz pamatzglītības ieguves sākšanai un pamatzglītības un vidējās izglītības programmas, nosakot datu ievadīšanas un apstiprināšanas biežumu VIIS, lai tiktu nodrošināta savlaicīga un precīza informācija par bērnu un izglītojamo skaitu, kas svarīga, prognozējot un aprēķinot dotācijas apmēru privātajām izglītības iestādēm.

Ministrija plāno trīs reizes gadā - septembrī, janvārī un maijā - veikt izglītības iestāžu, arī privāto, ievadīto datu kontroli VIIS par izglītojamo skaita izmaiņām. Tādējādi tai būs iespēja veikt monitoringu un analizēt izglītojamo skaita izmaiņas atbilstoši izglītības iestādes juridiskam statusam, veidam un tipam, dinamiku īstenotajās izglītības programmās un savlaicīgi veikt prognozējamus aprēķinus mērķdotācijai un dotācijai.

Savukārt, sākot ar 2015.gada 1.janvāri, ministrija ar privātajām izglītības iestādēm plāno slēgt finansēšanas līgumus, paredzot abu pušu atbildību par finansējuma piešķiršanu un izlietošanu.

Ministrija no nākamā gada 1.aprīļa apkopos un analizēs pedagogu skaita un pedagoģisko likmju skaita attiecību, vakanto likmju skaitu, kā arī pedagogu skaita sadalījumu pēc izglītības un vecuma.

Tikmēr līdz 2014.gada 31.martam tiks veikti nepieciešamie grozījumi noteikumos, paredzot, ka līdz attiecīgā gada 10.septembrim izglītības iestādes ievada un apstiprina informāciju par bērnu un skolēnu skaitu attiecīgā gada 5.septembrī, un mērķdotācija periodam no attiecīgā gada 1.septembra līdz 31.augustam tiek aprēķināta pēc bērnu un skolēnu skaita šajā datumā. Tāpat līdz šim laikam plānots veikt grozījumus vēl vienos noteikumos, lai informācija par iegūtajām pedagogu profesionālās darbības kvalitātes pakāpēm būtu iekļauta VIIS. Ministrijas ieskatā grozījumi nodrošinās iespēju analizēt un precīzi plānot nepieciešamo finansējumu pedagogu profesionālās darbības kvalitātes pakāpju piemaksām.

Tāpat ministrija iecerējusi Ministru kabineta noteikumos veikt grozījumus, lai fiksētu piemaksas apmēru pedagogu profesionālās darbības kvalitātes piemaksām, nepiesaistot zemākai pedagoga darba algas likmei. IZM veiks aprēķinus un analizēs arī iespēju iekļaut piemaksu par pedagogu iegūtajām profesionālās darbības kvalitātes pakāpēm amatalgas likmē.

Nākamajā gadā ministrija plāno arī noteikt vakara (maiņu) un neklātienas vispārējās izglītības programmām papildu koeficientu 0,5 un profesionāli orientēta virziena pamatizglītības programmām ar padziļinātu mācību priekšmetu saturu koeficientu 1,2.

IZM arī veiks analīzi par normētā skolēnu (bērnu) skaita attiecību pret vienu pedagoga mēneša darba algas likmi, ja minētās attiecības novadu un republikas pilsētu pašvaldībās pārsniegs 10 procentus. Tāpat paredzēts noteikt kārtību par finansējuma ieturēšanu vai atgūšanu gadījumos, kad izglītības iestāde VIIS datubāzē sniegusi nepatiesas vai maldinošas ziņas par reālo izglītojamo skaitu vai izglītības iestādes darbībā konstatēti būtiski normatīvo aktu pārkāpumi, kas norādīti kompetento institūciju pārbaudes aktos vai atzinumos.

Ministrija turpinās pētījumu par mazo skolu finansēšanas modeli, un vienlaikus tiks pārskatīta vispārējās vidējās izglītības skolu tīkla efektivitāte, nosakot vispārējās vidējās izglītības programmas apguvei vienā klasē minimālo izglītojamo skaitu novados un pilsētās. Līdz 2014.gada 31.martam plānots veikt grozījumus noteikumos, paredzot pašvaldību izglītības iestādēs minimālo izglītojamo skaitu vienā klasē vispārējās vidējās izglītības programmas apguvei.

Savukārt Izglītības kvalitātes valsts dienests ir sagatavojis un iesniedzis ministrijai saskaņošanai Ministru kabineta noteikumu projektu "Kārtība, kādā akreditē izglītības iestādes un eksaminācijas centrus, vispārējās un profesionālās izglītības programmas un novērtē valsts un pašvaldību izglītības iestāžu vadītāju profesionālo darbību". Tajos tiks virzīta prasība noteikt izglītības iestādes un izglītības programmas akreditācijas termiņu, ja izglītības iestādes darbībā vai izglītības programmas īstenošanā ir notikušas izmaiņas spēkā esošās akreditācijas laikā.

Laura Zaharova
LETA

Izglītības ministrs: Vispārējā izglītībā svarīgi ir nodrošināt bērniem vienlīdzīgas iespējas

Publicēta: 04.12.2013.

Nupat publiskotie Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) pētījuma dati liecina, ka Latvija ir izvirzījusi pareizo prioritāti vispārējā izglītībā - nodrošināt vienlīdzīgas izglītības iespējas visiem bērniem, neatkarīgi no viņu dzīves vietas, uzskata izglītības un zinātnes ministrs Vjačeslavs Dombrovskis (RP).

"Sarunas ar pašvaldībām par vidusskolu tīkla pilnveidi, stiprinot reģionālās nozīmes vidusskolas un ģimnāzijas ir solis pareizajā virzienā, kas nodrošinās vienlīdz kvalitatīvu izglītību laukos un pilsētās. Tas pats attiecas uz pedagogu darba samaksu - pēc pedagogu darba samaksas finansēšanas modeļa pilnveides nedrīkst pastāvēt situācijas, kad par vienu un to pašu darbu skolotāji Rīgā un novados saņem ievērojami atšķirīgas algas," uzsver ministrs.

Dombrovskis atkārtoti norāda, ka, plānojot skolu tīklu, ir jāievēro princips "jo mazāks bērns, jo tuvāk skola". Vienlaikus viņš saprotot, ka kvalitatīvai vidējās izglītības apguvei ir nepieciešams veidot stipras reģionālās vidusskolas, sadarbojoties ar pašvaldībām un novirzot to aprīkojumam Eiropas fondu līdzekļus.

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) ieskatā, svarīgs signāls Latvijas izglītības sistēmas pilnveides nepieciešamībai ir pētījumā konstatētais, ka skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā Latvijas lauku skolās joprojām atpaliek no vienaudžu sasniegumiem Rīgas un citu Latvijas pilsētu skolās. Tāpat pēdējos gados ir kļuvusi izteiktāka Latvijas piecpadsmitgadīgo skolēnu mācību sasniegumu atkarība no ģimenes materiālās labklājības, mājās pieejamiem izglītības un kultūras resursiem, vecāku izglītības un profesijas.

OECD rezultāti liecina, ka, lai nodrošinātu arī turpmāku Latvijas izglītības kvalitātes paaugstināšanos, nepieciešams stiprināt izglītības kvalitāti mazajās reģionu skolās, pilnveidot pedagogu atalgojuma sistēmu un izglītības iestāžu tīklu, aģentūru LETA informēja IZM.

Starptautiskā izglītības kvalitātes pētījuma "Latvijas skolēnu kompetence matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā starptautiskā salīdzinājumā" rezultāti liecina, ka ir vērojama Latvijas skolēnu zināšanu izaugsme visās pētījuma satura jomās - matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā.

Pētījuma gaitā Latvijas piecpadsmitgadīgo skolēnu sasniegumi salīdzināti ar vienaudžu sniegumu 65 pasaules valstīs, vērtējot kompetences matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā plašā valsts, izglītības iestādes, skolēna zināšanu un prasmju, kā arī dažādu sociālu faktoru kontekstā.

Latvijas skolēnu zināšanu līmenis matemātikā 2012.gadā ir augstāks par iepriekšējo pētījumu rezultātiem, sasniedzot ES valstu vidējo līmeni, apsteidzot tādas valstis kā Zviedrija, Portugāle, Luksemburga, Itālija un Ungārija. Matemātikā augstākais zināšanu līmenis nemainīgi ir Somijas un Nīderlandes skolēniem, savukārt zemākais - Grieķijas, Bulgārijas un Rumānijas skolēniem.

Savukārt, lasīšanā Latvijas skolēnu sasniegumi ir nedaudz zem OECD vidējā līmeņa, uzrādot statistiski līdzīgu sniegumu lasīšanas kompetencē kā Čehijas, Itālijas, Austrijas, Ungārijas, Spānijas, Luksemburgas, Portugāles, Izraēlas, Horvātijas un Zviedrijas skolēni. Eiropas valstīs augstākos sasniegumus lasīšanas kompetencē ir Somijas, Īrijas, Polijas un Igaunijas skolēniem.

Tikmēr dabaszinātnēs Latvijas skolēnu kompetences līmenis ir pieaudzis, 2012.gadā jau nedaudz pārsniedzot ES vidējos sasniegumus. Dabaszinātnēs rangū sarakstā Latvija pacēlusies par trim vietām, apsteidzot Franciju, Dāniju, Ungāriju un Zviedriju, bet priekšā palaižot Austriju.

Kopumā pētījums rādot, ka skolēnu skaits ar zemu kompetences līmeni matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā Latvijā ir samazinājies, salīdzinot ar iepriekšējo pētījuma ciklu, kā arī šis skaits ir mazāks nekā vidējais rādītājs OECD valstīs. Tāpat konstatēts, ka Latvijā joprojām ir maz skolēnu ar augstu kompetenci matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā, kas Latvijā ir zemāks nekā vidēji OECD valstīs. Vienlaikus, izpētot Rīgas pilsētas ģimnāziju skolēnu sniegumu matemātikā, tas pielīdzināms bērnu sniegumam tādās valstīs ar augstākajiem sasniegumiem matemātikā kā Honkonga, Ķīna un Singapūra.

Ministrija arī atzīmē, ka visās pētniecības jomās tika konstatēts, ka Latvijā meiteņu sasniegumi ir augstāki par zēnu sasniegumiem, bet lasīšanā un dabaszinātnēs šī atšķirība ir statistiski nozīmīga.

Latvijā pētījumu īstenoja Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar Latvijas Universitātes Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes Izglītības pētniecības institūta pētniekiem.

Laura Zaharova
LETA

Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai: Pārdalot budžeta vietas, cer panākt lielāku augstākās izglītības atbilstību darba tirgus vajadzībām

Publicēta: 03.12.2013.

«Ik gadu skolās darbu uzsāk aptuveni 100 jauni pedagogi, bet budžeta vietu skaits Latvijas augstskolās topošo skolotāju sagatavošanai ir vairāk nekā 1300,» šo kā vienu no piemēriem tam, kāpēc nepieciešams veikt pārdomātāku budžeta vietu sadali, min izglītības un zinātnes ministrs Vjačeslavs Dombrovskis. Līdz ar to no nākamā akadēmiskā gada ielānots 20% no līdzšinējām budžeta vietām sociālajās zinātnēs piešķirt tiem, kas savu nākotni vēlas saistīt ar dabaszinātnēm vai inženierzinātnēm, kur jau tagad arvien izteiktāks kļūst darbaspēka deficīts.

Atsevišķas augstskolas paziņojušas, ka tām, plānojot, kā nosegt iecerēto budžeta vietu samazinājumu, nāksies slēgt vairākas studiju programmas. «Studiju programmās, kurās plānots valsts apmaksāto studiju vietu samazinājums, ir iespējams reflektantus uzņemt par maksu – šo lēmumu var pieņemt katra augstskola individuāli,» informē ministrs.

Pārdale atbilstoši darba tirgus pieprasījumam

V. Dombrovskis skaidro, ka budžetu vietu pārdalē tiek ņemti vērā četri principi, par kuriem ar valsts augstskolām vienojās sarunu gaitā. Pirmais – aplokšnes princips, kas nozīmē, ka vietu pārdale notiek esošā finansējuma ietvaros, nevienai no valsts augstskolām nesamazinot vai nepalielinot tai paredzētos naudas līdzekļus. Otrais – pārdales procesā tiek ņemts vērā darbaspēka pieprasījums tautsaimniecības nozarēs. «Vasarā Ekonomikas ministrija nāca klajā ar informatīvo ziņojumu par darba tirgus prognozēm, kur viena no paustajām atziņām bija par to, ka jau tagad redzama sociālo zinātņu jomas speciālistu pārprodukcija un arvien izteiktāks kļūst darbaspēka deficīts dabas un inženierzinātņu jomā. Ikvienam uz šo ziņojumu bija iespējams reaģēt, iebilst. Nekādas reakcijas nebija. Kad valdība šo ziņojumu atbalstīja, IZM paziņoja, ka, ņemot vērā ziņojumā pausto viedokli, tā pārdalīs budžeta vietas par labu dabas un inženierzinātnēm, proti, sociālajās zinātnēs un tematiskajā grupā Izglītība budžeta vietu skaits tiks samazināts par 20%, tās piešķirot dabas un inženierzinātnēm, tiesa gan, ar dažiem svarīgiem izņēmumiem, proti, uzskatām, ka katram reģionam ir svarīgi pašam izglītēt savām vajadzībām nepieciešamo skolotāju skaitu, it sevišķi dabaszinātņu pedagogus. Redzam, ka šobrīd Kurzemes pusē nav pieejamas atbilstošas studiju programmas, tāpēc šo jautājumu esam pārrunājuši ar Liepājas universitāti par nepieciešamību Kurzemes reģionā sarūpēt iespēju apgūt dabaszinātņu skolotāja specialitāti,» stāsta V. Dombrovskis.

Jānovērš programmu dublēšanās

Trešais budžeta vietu sadales priekšnoteikums – stratēģiskās specializācijas princips. «Esam sadalījuši augstskolas divās līdzvērtīgās grupās ar atšķirīgiem uzdevumiem. Pirmās grupas, ko veido Rīgas Stradiņa universitāte (RSU), Latvijas Universitāte (LU), Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU) un Rīgas Tehniskā universitāte (RTU), galvenais uzdevums ir panākt starptautisku izcilību un celt savu konkurētspēju starptautiskā mērogā. Tā kā ceļš uz starptautisku izcilību un tās saglabāšana ir saistāma ar lieliem naudas resursiem, mēs vairs nevaram atļauties neapdomīgi turpināt finansēt studiju programmas, kas augstskolās dublējas. Ir nepieciešams vienoties par skaidru katras augstskolas kompetenču sadali. Patlaban izskatās, ka RSU specializācija būs medicīnas joma, LLU – lauksaimniecība, veterinārmedicīna, mežsaimniecība, RTU – inženierzinātnes, LU – sociālās, humanitārās un dabas zinātnes. Savukārt otrās grupas (Vidzemes augstskola, Liepājas universitāte, Ventspils augstskola, Daugavpils universitāte un Rēzeknes augstskola) universitāšu un augstskolu galvenā misija ir veicināt sava reģiona attīstību. Kurā virzienā tām attīstīties – šajā jautājumā galvenā teikšana būs reģioniem. No IZM puses nav arī striktas prasības, kādas studiju programmas būtu

jāattīsta. Taču svarīgi atzīmēt, ka arī reģionālajām augstskolām, kas atrodas vienā plānošanas reģionā – Ventspils augstskolai un Liepājas universitātei, kā arī Daugavpils universitātei un Rēzeknes augstskolai – ir jāvienojas par atbildības jomu sadali, lai novērstu programmu pārklāšanos. Šis būs liels izaicinājums Daugavpils universitātei un Rēzeknes augstskolai, jo tajās vērojama izteikta programmu dublēšanās,» uzsver ministrs.

Pie studiju budžeta vietu sadales tika arī ņemts vērā arī ekonomiskās efektivitātes princips, izvērtējot, vai studentu grupā spēj piesaistīt pietiekamšu studējošo skaitu (vismaz 20 studentus).

Cer uz kompromisu

Ar šiem pārdales principiem klātienē ir iepazīstinātas deviņas valsts augstskolas. Pēc tikšanās ar ministru gandrīz visas augstskolas budžeta studiju vietu pārdali ir apņēmušās veikt atbilstoši izvirzītajiem četriem principiem. Piemēram, Daugavpils universitātes rektors Arvīds Barševskis LETA atzina, ka ar ministriju kopumā notikusi ļoti racionāla un konstruktīva saruna par budžeta vietu sadali, jo ir skaidri un argumentēti uzstādījumi no IZM puses. Savu atbalstu IZM iniciatīvai pauž arī Augstākās izglītības padome. «Principi, pēc kuriem tiek veikta budžeta studiju vietu pārdale, ir viens no soļiem augstākās izglītības reformu īstenošanas virzienā,» uzskata padomes priekšsēdētājs Jānis Vētra. Šobrīd lielākie iebildumi par ministrijas iecerēm ir Vidzemes augstskolai (ViA). «Mūs neapmierināja konkrētais ministrijas uzstādījums budžeta vietu pārdalē, ka pilnīgi visām izglītības iestādēm grib samazināt par 20% sociālajās zinātnēs budžeta vietas, neiedziļinoties kādās reālās dzīves situācijās,» teic ViA rektors Gatis Krūmiņš. Viņš pauda neapmierinātību arī ar to, ka budžeta vietu sadale balstās tikai uz prognozēm par darba tirgu, neņemot vērā reģionālos aspektus, tomēr paužot cerību, ka atkārtotās sarunās ar IZM tiks panākts kompromiss, kas apmierinātu abas puses.

Lai novērstu studiju programmu dublēšanos, IZM arī mudina LU ar Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmiju uzsākt sarunas par iespējamu vienotu studiju īstenošanu. Tāds pats aicinājums izteikts Latvijas Jūras akadēmijai un RTU, kā arī Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmijai un RSU. «Sarunas, kuras notiks Rektoru padomes organizētā veidā un kurās piedalīsies arī ministrija, visticamāk notiks nākamgad,» spriež V. Dombrovskis.

Vai neskādēs studentiem?

Taujāts, vai budžeta vietu pārdale, kuras rezultātā var tikt slēgtas studiju programmas vai tās tiks piedāvātas tikai par maksu, neskādēs topošo studentu interesēm un nesamazinās studiju pieejamību, ministrs atbild: «Mums ir virkne studiju programmu, kurās mācās tik padsmi studenti vai pat mazāk. Bet vai šādos gadījumos var runāt par augstu studiju kvalitāti, pienācīgu materiāltehnisko nodrošinājumu, pasniedzēju algām? Jā, piedāvājums ir ļoti plašs, bet, manuprāt, labāk ir koncentrēt pieejamos naudas resursus, kā rezultātā taptu vairākas starptautiskā mērogā izcilas augstskolas, kā arī stabilas reģionālās augstskolas, kas veicina konkrētā reģiona attīstību, piedāvājot speciālistus atbilstoši reģiona pieprasījumam un neradot pārprodukciju.»

Budžeta vietu pārdale 2014. gadā

- Latvijas Universitātē veselības aprūpes studijām budžeta vietas tiks samazinātas par 16%, ņemot vērā medicīnas nozares darba devēja (Veselības ministrijas) norādījumus uz specialitātēm, kurās ir konstatēta mediķu pārprodukcija.

- Latvijas Lauksaimniecības universitātē no valsts līdzekļiem vairs netiks piedāvātas budžeta vietas uzņemšanai pedagoģijas un socioloģijas studiju

programmās. Augstskola stiprinās lauksaimniecības, mežsaimniecības un pārtikas tehnoloģijas studiju virzienus.

- Rīgas Tehniskajā universitātē pakāpeniski tiks pārtraukts budžeta studiju piedāvājums uzņēmējdarbības un ekonomikas studiju programmās, kas pēc satura

ir līdzīgas citu augstskolu programmām. Tā vietā RTU uzsāks darbu pie starpdisciplināro programmu realizācijas, akcentējot tehnoloģiju pārnei un inovācijas uzņēmējdarbībā, nākotnē pilnībā atsakoties no klasiskajām sociālo zinātņu programmām.

- Rīgas Stradiņa universitātē nākamajā studiju gadā valsts finansēto budžeta vietu pārdale netiks veikta. RSU jau šobrīd ir universitāte ar noteiktu

specializāciju, kurā par valsts līdzekļiem tiek īstenotas studijas tikai veselības aprūpē. Tāpat RSU kopš 2013. gada ir veikusi budžeta studiju

vietu samazināšanu par 8% specialitātēs, kurās nozares darba devējs, Veselības ministrija, ir norādījusi uz speciālistu pārprodukciju.

- Daugavpils universitātē pakāpeniski tiks veikts 20% samazinājums pedagoģijas studiju programmām (izņemot studiju programmas dabaszinātņu skolotāju,

speciālās izglītības un skolu atbalsta personāla sagatavošanā), kā arī ar nākamo studiju gadu vairs netiks uzņemti studenti akadēmiskā bakalaura studiju programmā Datorzinātnes.

- Liepājas universitātē tiks izveidota studiju programma fizikas un matemātikas skolotāju sagatavošanai, paredzot 20 no valsts budžeta finansētas studiju vietas uzņemšanai. Nākamajā gadā universitāte arī izstrādās priekšlikumus studiju programmai dabaszinātņu skolotāju sagatavošanai sadarbībā ar Latvijas Universitāti un Daugavpils universitāti.

- Ventspils augstskolā tiks stiprināti tulkošanas, elektronikas, informācijas tehnoloģijas studiju virzieni. Tāpat tiks veikts 20% studiju budžeta vietu samazinājums sociālo zinātņu jomā.

- Rēzeknes augstskolā tiks pārtraukta studiju virzienu Vēsture un filozofija īstenošana. 2014. gadā tiks arī pārveidota studiju virziena Tulkošana īstenošana. Augstskola apņēmusies stiprināt inženierzinātņu studiju virzienus.

- Ministram sarunas ar citām valsts augstskolām gaidāmas decembra vidū.

Zane Kārkla
Neatkarīgā Rīta Avīze Latvijai

Turpinās bezmaksas sporta izglītības semināri reģionos

Publicēta: 03.12.2013.

Visā Latvijā turpinās pieteikšanās bezmaksas sporta izglītības semināriem sporta pedagogiem un treneriem. Semināri jau notikuši Talsos un Saldū. Savukārt 4.decembrī seminārs notiks Preiļos, bet nākamajās nedēļās arī Madonā, Cēsīs, Tukumā un Rīgā. Seminārus sporta speciālistiem bez maksas nodrošina Latvijas Olimpiskā komiteja (LOK) un Swedbank, sadarbībā ar sporta labdarības pasākumu Nike Rīga Run.

Semināru nodarbības vada sporta un veselīga dzīvesveida eksperti: Jānis Razgalis (treneris un viens no šī brīža Latvijas labākajiem vidējo distanču skrējējiem), Dr. Andis Brēmanis (Latvijas Diētas ārstu asociācijas vadītājs) un Ralfs Upmanis (Nike meistartreneris Latvijā un fitnesa eksperts). Semināros Talsos un Saldū ar savu pieredzi dalījās arī Gundars Upenieks, bijušais Latvijas biatlona izlases un četru Olimpisko spēļu dalībnieks. Jāatzīmē, ka šis ir jau otrais semināru cikls, kad sporta pedagogiem un treneriem iespējams apgūt papildus zināšanas un prasmes bērnu un jauniešu piesaistei sportam. Šogad semināros īpaša uzmanība pievērsta bērnu un jauniešu motivācijai, radošai pieejai sportā un veselīga uztura nozīmei bērnu un jauniešu ikdienā.

Dr. Andis Brēmanis, Latvijas Diētas ārstu asociācijas vadītājs, uzsver: "Mūsdienu dzīves ritms, jaunās tehnoloģijas un milzīgā reklāmas industrija bērnus un jauniešus arvien vairāk piesaista datoriem, viedtālruniem un pārtikai, ko grūti dēvēt par veselīgu. Savukārt pieaugušo aizņemtība un nezināšana nereti noved pie neveselīgiem ēšanas paradumiem ikdienā, kas papildus veicina bērnu un jauniešu aptaukošanos, dažādas saslimšanas, ar kurām cīņā jāiesaista daudz lielāki resursi, nekā to prasītu veselīgs uzturs un aktīvs dzīvesveids ikdienā. Nepietiekama uzmanība tiek pievērsta dažādām apreibinošām vielām un enerģijas dzērieniem, kas ir reālas briesmas organismam, kuras daudzi vecāki un arī paši bērni un jaunieši neapzinās, tā pakļaujot sevi veselības apdraudējumam. Semināros runājam gan par šo problēmu, gan to, kā veselīgu uzturu padarīt bērniem un jauniešiem pievilcīgāku."

Semināru Talsos apmeklēja 84 sporta pedagogi un treneri, bet Saldū - 66. Sporta pedagogi un treneri joprojām var pieteikties semināriem: 4.decembrī Preiļos, 11.decembrī Madonā, 12.decembrī Cēsīs, 18.decembrī Tukumā un 19.decembrī Rīgā. Pieteikšanās semināriem notiek interneta vietnē - www.nikerigarun.lv. Dalība semināros ir bez maksas. Semināru dalībnieki saņems Valsts izglītības satura centra apstiprinātus sertifikātus, saskaņā ar Ministru kabineta noteikto Pedagogu profesionālās pilnveides kārtību (Nr.431, 07.06.2011.)

Semināra programma ietver tēmas: dažādu motivējošu elementu izmantošana bērnu un jauniešu pievēršanai sporta aktivitātēm un vērtēšanas kritēriju loma motivācijas uzturēšanā - attieksme, disciplīna un rezultāti; saistība starp uzturu un bērnu un jauniešu fizisko sagatavotību, pievēršot uzmanību arī liekā svara problēmai un kaitīgo vielu lietošanai. Semināra praktiskās daļas laikā kopā ar treneri Ralfu Upmani tiks apgūti vingrinājumi, kas piemēroti gan individuāliem, gan komandas treniņiem, izmantojot dažādu aprīkojumu, vai iztiekot bez tā. Praktiskajā nodarbībā tiks izmantotas prasmes, vingrinājumi un principi, pēc kuriem trenējas pasaules klases sportisti. Iekļautie spēles elementi ļauj treniņu pielāgot komandas veidošanas un saliedēšanas procesam.

Papildu informācija:

Kaspars Jēkabsons - semināru koordinators

E-pasts: kaspars@sportland.lv

Tālrunis: 67511345

Preses relīze
LETA

Pētījums: Skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā lauku skolās zemāki nekā pilsētas skolās

Publicēta: 03.12.2013.

Piecpadsmitgadīgo skolēnu vidējie sasniegumi matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā Latvijas lauku skolās joprojām atpaliek no vienaudžu sasniegumiem Rīgas un citu Latvijas pilsētu skolās, secināts pētījumā "Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas 2012".

Pētījuma vadītājs Latvijā profesors Andris Kangro norāda, ka tas nebūt nenozīmē, ka Latvijā nav izcilu lauku skolu.

Līdzīgi iepriekšējo ciklu rezultātiem arī šis pētījums atklājis, ka vislabākie rezultāti ir Rīgas skolu skolēniem, bet vissliktākie lauku skolu skolēniem. Gan Rīgas un citu pilsētu, gan arī lauku skolu skolēniem labākie vidējie rezultāti ir dabaszinātnēs.

Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) valsts sekretāre Sanda Liepiņa pētījuma prezentācijas pasākumā norādīja, ka ministriju satrauc padziļinātā plaisa izglītībā starp pilsētu un lauku skolām un tiks meklēti risinājumi šo atšķirību samazināšanai.

Vērtējot pēc skolu tipa, secināts, ka Latvijas pamatskolās skolēnu vidējie sasniegumi ir zemāki par vidusskolu un ģimnāzijas skolēnu sasniegumiem visās jomās.

Aplūkoti arī Latvijas skolēnu vidējie sasniegumi atkarībā no mācību valodas un secināts, ka Latvijā visās satura jomās nav nozīmīgu atšķirību starp skolēniem, kas mācās skolā ar latviešu mācību valodu vai mazākumtautības jeb krievu valodā.

Pētījuma autori norāda, ka nepieciešams nodrošināt izglītības kvalitātes paaugstināšanu, tostarp izplatot ģimnāziju pieredzi un iespējas kvalitatīvas izglītības nodrošināšanā.

Jau ziņots, ka Latvijas pamatskolas beigu vecuma skolēnu kompetences matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā atbilst Eiropas Savienības (ES) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (OECD) dalībvalstu vidējam līmenim, liecina OECD "Starptautiskās skolēnu novērtēšanas programmas 2012" pirmie rezultāti. Latvijas skolēnu zināšanas ir labākas par Lietuvas skolēnu zināšanām, bet sliktākas par Igaunijas skolēnu zināšanām.

Pētījumā vērtēta kompetence piecpadsmitgadīgiem skolēniem 65 valstīs, bet no Latvijas pētījumā piedalījās 6896 Latvijas skolēni no 270 skolām.

Kangro norādīja, ka pēdējos gados visās satura jomās - matemātikā, dabaszinātnēs un lasīšanā - vērojama Latvijas skolēnu sasniegumu izaugsmes tendence. Augstāku kompetenci Latvijas skolēni uzrāda dabaszinātnēs.

Latvijā šo pētījumu īstenoja Valsts izglītības attīstības aģentūra sadarbībā ar LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes (PPMF) Izglītības pētniecības institūta pētniekiem. Latvija OECD pētījumos piedalījusi kopš 2000.gada.

Laura Zaharova
LETA

tabula - OECD ziņojums par skolēnu zināšanu līmeni 2012.gadā

Publicēta: 03.12.2013.

Valsts	Matemātika, punkti	Lasīšana, punkti	Zinātne, punkti
OECD vidēji	494	496	501
ASV	481	498	497
Austrālija	504	512	521
Austrija	506	490	506
Beļģija	515	509	505
Čehija	499	493	508
Čīle	423	441	445
Dānija	500	496	498
Dienvidkoreja	554	536	538
Francija	495	505	499
Grieķija	453	477	467
Igaunija	521	516	541
Īrija	501	523	522
Islande	493	483	478
Itālija	485	490	494
Izraēla	466	486	470
Japāna	536	538	547
Jaunzēlande	500	512	516
Kanāda	518	523	525
Lielbritānija	494	499	514
Luksemburga	490	488	491
Meksika	413	424	415
Nīderlande	523	511	522
Norvēģija	489	504	495
Polija	518	518	526
Portugāle	487	488	489
Slovākija	482	463	471
Slovēnija	501	481	514
Somija	519	524	545
Spānija	484	488	496
Šveice	531	509	515
Turcija	448	475	463
Ungārija	477	488	494
Vācija	514	508	524
Zviedrija	478	483	485
OECD neietilpstošās valstis			
Albānija	394	394	397
Apvienotie Arābu Emirāti	434	442	448
Argentīna	388	396	406

Brazīlija	391	410	405
Bulgārija	439	436	446
Honkonga	561	545	555
Horvātija	471	485	491
Indonēzija	375	396	382
Jordānija	386	399	409
Katara	376	388	384
Kazahstāna	432	393	425
Kipra	440	449	438
Kolumbija	376	403	399
Kostarika	407	441	429
Krievija	482	475	486
Latvija	491	489	502
Lietuva	479	477	496
Lihtenšteina	535	516	525
Makao	538	509	521
Malaizija	421	398	420
Melnkalne	410	422	410
Peru	368	384	373
Rumānija	445	438	439
Serbija	449	446	445
Singapūra	573	542	551
Šanhaja	613	570	580
Taibeī	560	523	523
Taizeme	427	441	444
Tunisija	388	404	398
Urugvaja	409	411	416
Vjetnama	511	508	528
Avots: OECD			

LETA
AFP

Pētījums: 93% iedzīvotāju uzskata, ka izglītības kvalitāte Latvijā jāuzlabo

Publicēta: 03.12.2013.

Teju katrs iedzīvotājs (93%) saredz iespējas būtiski uzlabot izglītības kvalitāti Latvijā - tā rāda nule kā veikta izglītības uzņēmuma LIELVĀRDS pētījuma rezultāti. Gandrīz puse iedzīvotāju (47%) uzskata, ka izglītības kvalitāte Latvijas skolās būtu uzlabojama pārskatot mācību saturu atbilstoši ekonomikas attīstības tendencēm. Piemēram, lielāku vērību veltot sadarbības prasmju un radošuma veicināšanai, mainot skolēnu sasniegumu vērtēšanas sistēmu, kā arī vairāk iesaistot bērnus savu mācību sasniegumu regulārā analizē un novērtēšanā.

"Veiktās aptaujas rezultāti uzskatāmi parāda - nav atsevišķi izceļams kāds viens faktors, kas būtu atslēga labām pārmaiņām izglītībā, bet drīzāk vedina raudzīties uz kompleksa risinājuma nepieciešamību. Tāpēc LIELVĀRDS kā vadošais izglītības uzņēmums Latvijā arvien pilnveido savu produktu un pakalpojumu klāstu, rosinot un atbalstot kvalitatīvas pārmaiņas mūsu izglītības sistēmā. Kā viens no pēdējiem veikumiem ir starptautiski sertificētas pedagogu profesionālās pilnveides programmas Promethean Academy atvēršana Latvijā, kurā jau iesaistīties liels skaits skolotāju no visas Latvijas, izzinot jaunāko izglītības tehnoloģiju pielietošanas iespējas un iegūstot prasmes tās pielietot 21.gadsimta prasībām atbilstošā, efektīvā un iesaistošā mācību procesā," stāsta Aivars Gribusts, izglītības uzņēmuma LIELVĀRDS valdes priekšsēdētājs.

21.gadsimta mācību vides veidošana

Kā nākamo būtiskāko iespēju, kas palīdzētu uzlabot izglītības kvalitāti Latvijā, iedzīvotāji minējuši 21.gadsimta prasībām atbilstošas mācību vides veidošanu un veicināšanu (atbildi norādījuši 40% aptaujāto). Piemēram, nodrošinot skolas un klases ar datoriem, interaktīvajām izglītības tehnoloģijām, digitālajiem mācību materiāliem un vidi mobilo ierīču izmantošanai mācību procesā.

Skolotāju motivācija

Trešā daļa aptaujāto (30%) kā iespēju uzlabot izglītības kvalitāti Latvijā minējuši skolotāju augstākās izglītības un motivācijas programmas pilnveidi. Piemēram, iedibinot īpašas stipendijas un atlases kārtību talantīgāko jauniešu iesaistei pedagogijas studijās vai piesaistot augstskolu studiju programmām mūsdienu mācību metodiku pārzinošus Latvijas un ārvalstu lektorus.

Laiks un finansējums skolotāju profesionālajai pilnveidei

24% aptaujāto uzskata, ka izglītības kvalitāti Latvijā uzlabot palīdzētu laika un finanšu resursu veltīšana regulārai pedagogu profesionālajai pilnveidei. Piemēram, samazinot tiešo kontaktstundu skaitu un palielinot apmaksāto darba laiku, ko skolotāji var veltīt pašizglītībai, kursu apmeklēšanai par mūsdienīgu mācību metožu un tehnoloģiju pielietošanu mācību procesā.

Skolu autonomija un atbildība par izglītības kvalitāti

Savukārt 23% aptaujāto uzskata, ka palielinot skolu autonomiju un atbildību par izglītības kvalitātes pilnveidi būtu iespējams panākt uzlabojumus izglītības kvalitātē Latvijā. Piemēram, ieviešot skolotāju, skolēnu, vecāku un pašvaldību kopīgi izstrādātas skolu attīstības programmas, veidot skolu pieredzē balstītus, individualizētus mācību plānus, kā arī iedibinot pašvaldību programmas skolotāju motivācijai.

Būtiski atzīmēt, ka tikai 7% respondentu uzskata, ka kopumā izglītības kvalitāte Latvijā ir laba un nekādi uzlabojumi tai nav nepieciešami.

Par Promethean Academy

Promethean Academy ir pirmā starptautiski sertificētā pedagogu profesionālās pilnveides programma Latvijā un to, sadarbībā ar pasaules vadošo izglītības tehnoloģiju ražotāju Promethean, piedāvā izglītības uzņēmuma LIELVĀRDS Kompetences centrs. Promethean Academy piedāvā apgūt četru līmeņu kursu programmu - secīgi iepazīstinot ar prasmēm un iemaņām, kas nepieciešamas, darbojoties mūsdienīgā, tehnoloģijām bagātā, daudzkrānu mācību vidē. Turklāt - lai tālākizglītības procesu padarītu maksimāli efektīvu, Promethean Academy programmu iespējams apgūt gan secīgi, gan izvēloties atsevišķus kursus - atbilstoši skolotāju pieredzes un zināšanu līmenim.

Plašāka informācija par Promethean Academy Latvijā: www.lielvards.lv .

Papildu informācija:

Vita Šķēle

e-pasts: vita.skele@lielvards.lv , info@lielvards.lv

tālrunis: +371 29 111 612

www.lielvards.lv

www.ldb.lv

Twitter: @Lielvards, @MaciesDigitali

Preses relīze
LETA

IZM paraksta līgumu ar Pasaules Banku par pētījumu jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādei

Publicēta: 03.12.2013.

2.decembrī Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore Agrita Kiopa, Pasaules Bankas (PB) Baltijas valstu un Polijas menedžeris Ksavjers Deviktors (Xavier Devictor) un Valsts izglītības attīstības aģentūras direktore Dita Traidās parakstīja trīspusēju līgumu par pētījuma veikšanu, kurā tiks izvērtēta starptautiskajā vidē izmantotu augstākās izglītības finansēšanas modeļu piemērotība Latvijai un sniegtas rekomendācijas valsts rīcībpolitikas izstrādei jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa ieviešanai.

Pasaules Banka pētījuma gaitā izvērtēs Latvijā pastāvošā regulējuma un finansēšanas sistēmas stratēģisko atbilstību. Konsultējoties ar augstākās izglītības nozares pārstāvjiem, pētījuma veicēji modelēs arī iespējamās finansēšanas alternatīvas, ņemot vērā gan fiskālos ierobežojumus, gan makroekonomiskās attīstības perspektīvu un starptautisko konkurētspēju.

"Latvijas augstākās izglītības sistēmā notiekošie procesi ir būtiski atšķirīgi no citām Eiropas valstīm, jo mūs krīzes ietekmē ir skāris vislielākais valsts finansējuma samazinājums augstākajai izglītībai Eiropā, sešu gadu laikā tam sarūkot par 47 procentiem. Ekspertu zināšanas un pieredze palīdzēs izvērtēt dažādu augstākās izglītības finansēšanas modeļu priekšrocības un trūkumu un atrast Latvijai piemērotāko," atzīst Augstākās izglītības, zinātnes un inovāciju departamenta direktore Agrita Kiopa.

Pētījums būs augstākajai izglītībai pieejamā valsts budžeta apmēra un izlietojuma, kā arī tā sagaidāmās efektivitātes skaidrs vērtējums valdībai un Saeimai un pamats tālākai rīcībpolitikas plānošanai. Pragmatiska un pamatota finansēšanas modeļa izvēle būs signāls Eiropas Komisijai, ka Latvijā ir skaidra vīzija par valsts izvēli un politiku šajā jautājumā.

Valsts izglītības attīstības aģentūras direktore Dita Traidās uzsver: "Šis pētījums, protams, neatrisinās visas augstākās izglītības sistēmas problēmas un jautājumus. Uzstādījums PB ekspertiem ir konkrēti atbildēt uz jautājumu: kā mainīt esošā finansējuma izlietojumu apstākļos, kad mainījušies daudzi augstāko izglītību ietekmējošie faktori, piemēram, nepietiekams valsts budžeta finansējums, ļoti plašs augstskolu tīkls, studentu skaita samazinājums."

Ministrijai nākamā gada laikā ir jāizstrādā un jāiesniedz izskatīšanai Ministru kabinetā (MK) jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa koncepcija. Paredzēts, ka Pasaules Banka pētījumu sagatavos deviņu mēnešu laikā pēc līguma noslēgšanas ar IZM, savukārt ministrija koncepcijas projektu jauna finansēšanas modeļa ieviešanai MK iesniegs līdz 2014.gada 31.decembrim. Līguma ar Pasaules Banku kopējā summa par pētījuma veikšanu ir 282 000 ASV dolāru.

IZM sadarbību ar Pasaules Banku 19.novembrī ir atbalstījusi Valdība. Jauna augstākās izglītības finansēšanas modeļa izstrādes nepieciešamība ir ietverta arī Valdības rīcības plānā, Eiropas Komisijas un Eiropas Padomes rekomendācijās Latvijai, iesakot ieviest vairāk "uz rezultātu orientētu" finansēšanu, kas motivētu augstskolas paaugstināt augstākās izglītības kvalitāti, kā arī veicinātu augstākās izglītības pieejamību.

Papildu informācija:

Edīte Olupe

Izglītības un zinātnes ministrijas

Komunikācijas un dokumentu pārvaldības nodaļas

vadītājas vietniece

prese@izm.gov.lv

29286136

www.izm.gov.lv

Preses relīze
LETA

LIZDA cer, ka ministra maiņas gadījumā turpināsies darbs pedagogu algu paaugstināšanai

Publicēta: 02.12.2013.

Latvijas Izglītības un zinātnes darbinieku arodbiedrība (LIZDA) uzskata, ka nākamajam izglītības un zinātnes ministram jāturpina pārdomāti ieviest pašreizējā ministra Vjačeslava Dombrovska (RP) uzstādītā prioritāte par pedagogu darba samaksas paaugstināšanu un nozares finansēšanas sistēmas sakārtošanu, aģentūrai LETA puda arodbiedrības pārstāvis Edgars Grigorjevs.

Kā ziņots, Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (V) 27.novembrī pēc tikšanās ar Valsts prezidentu paziņoja par atkāpšanos no amata. Premjers skaidroja, ka tādā veidā viņš uzņemas politisko atbildību par traģēdiju Zolitūdē.

LIZDA cer, ka neilgajā laikā, kas atlicis līdz nākamajām Saeimas vēlēšanām, jaunais ministrs būs motivēts operatīvi apzināt darbības lauku un dialogā ar sociālajiem partneriem produktīvi risinās akūtās problēmas nozarē, lai nepiepildītos izglītības un zinātnes darbinieku solītās protesta akcijas pavasarī, tostarp arī streiks eksāmenu laikā, uzsvēra Grigorjevs.

Raksturojot sadarbību ar līdzšinējo ministru, arodbiedrība novērtē konstruktīva dialoga ceļā pieņemtus lēmumus, taču vienlaikus akcentē arī virkni joprojām neatrisinātu jautājumu, kas no nākamā ministra prasīs steidzamu rīcību.

LIZDA uzskata, ka sava amata septiņos mēnešos ministrs Dombrovskis nozarē nav īstenojis būtiskas reformas, kas atstātu iespaidu uz tās pozitīvu attīstību ilgtermiņā, jo īpaši izglītības un zinātnes darbinieku motivācijas un atalgojuma paaugstināšanā, normatīvu pilnīgā izpildē visās izglītības pakāpēs un zinātnē, valsts atbalstā mazajām skolām.

Grigorjevs norādīja, ka Izglītības un zinātnes ministrija diskutē un veic kosmētiskas darbības, maina koeficientus, bet nerunā par būtību. "No vienas puses, ir labi gūt skaidrību par detaļām, bet, no otras puses, tiek vilkts laiks un sadrumstalotībā nedz izvirzām sasniedzamus mērķus, nedz tiekam tālāk uz priekšu attīstībā," sacīja Grigorjevs.

Kā ziņots, LIZDA izvirzījusi četras prasības pedagogu, akadēmiskā un zinātniskā personāla atalgojuma palielināšanai, tostarp izstrādāt visu līmeņu pedagogu darba samaksas paaugstināšanas grafiku, katru gadu nodrošinot 10% pieaugumu, līdz tiek sasniegts atalgojums kā vidējais Eiropas Savienībā, sacīts vēstulē politiķiem. Tāpat LIZDA valde uztur prasību sākt darbu pie pedagogu atalgojuma sistēmas pilnveides, novēršot esošās neadekvātās darba samaksas atšķirības.

LIZDA valde uztur prasību līdz 2014.gada 1.februārim parakstīt sadarbības memorandu par akadēmiskā un zinātniskā personāla darba samaksas pārskatīšanu 2015.-2016.gadā. Arodbiedrība arī lūdza sniegt informāciju par ministrijas tuvākajiem plāniem pedagogu atalgojuma sistēmas turpmākajā attīstībā un sociālo partneru iesaisti.

Prasību neizpildes gadījumā arodbiedrība būtu gatava streikot, taču tas ir galējais līdzeklis, ja nebūs pozitīvas virzības šo jautājumu risināšanā.

Jau vēstīts, ka LIZDA padome oktobra vidū vienbalsīgi nolēma neparakstīt sadarbības memorandu par pedagogu algu palielināšanu. Arodbiedrība atkārtoti izvirzīja prasību 2014.gadā piešķirt papildu finansējumu pedagogu zemākās mēneša darba algas likmes paaugstināšanai no 280 līdz 310 latiem, kā arī nodrošināt normatīvos noteikto valsts finansējumu zinātnei un augstākajai izglītībai.

Savukārt 24.oktobrī piketā pie Saeimas bija ieradušies aptuveni 2000 pedagogu un zinātnieku no visas Latvijas, izsvilpjot valsts budžeta projektu un prasot cienīgu darba samaksu, novēroja aģentūra LETA.

Laura Zaharova
LETA

Sporta organizācijām sadala 1,4 miljonus latu valsts kapitālsabiedrības ziedojuma

Publicēta: 02.12.2013.

Latvijas Nacionālajā Sporta padomē šodien vienojās par valsts kapitālsabiedrības "Latvijas valsts meži" ziedojuma 1,4 miljonu latu apmērā sadali sporta organizācijām.

Kā aģentūrai LETA pēc sēdes pastāstīja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) Sporta un jaunatnes departamenta direktore Ulrika Auniņa-Naumova, ziedojumu procentuālais sadalījums ir saglabājies tāds pats kā pagājušajā gadā.

Tādējādi 34% no summas jeb 476 000 latu katra saņems Latvijas Olimpiskā komiteja un Latvijas Komandu sporta spēļu asociācija, 22% jeb 308 000 latu saņems Latvijas Sporta federāciju padome, Latvijas sporta izglītības iestāžu Direktoru padome saņems 4% jeb 56 000 latu, bet Latvijas Paralimpiskā komiteja - 6% jeb 84 000 latu.

Tāpat esot iezīmēti 60 000 latu Latvijas Tautas sporta asociācijai tautas sporta attīstībai. Auniņa-Naumova sacīja, ka tā ir prakse, kuru IZM vēlas turpināt, jo tautas sports un bērnu un jaunatnes sports ir ministrijas prioritāte.

Sporta padomē pieņemts arī lēmums 140 000 latu no valsts budžeta novirzīt sporta internāta tīkla attīstības projektam.

Kā ziņots, 02.decembrī padomes sēdē tika runāts par valsts kapitālsabiedrību ziedojumu sadali sporta nozares attīstības veicināšanai 2013.gadā.

Laura Zaharova
LETA